

P III, 589

biblioteca

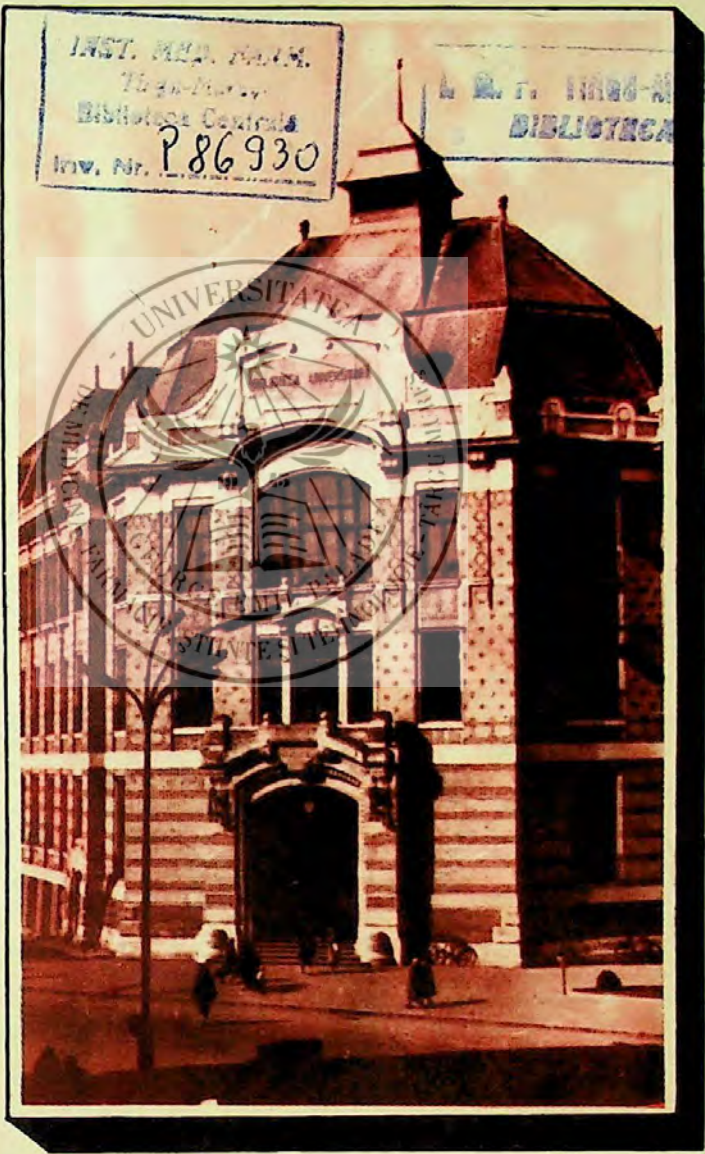
BULETIN TRIMESTRIAL
DE BIBLIOTECONOMIE
EDITAT DE REVISTA
„CÎNTAREA ROMÂNIEI“

1987

4

biblioteca

biblioteca

biblioteca

biblioteca

Sumar

Bibliotecile la a 40-a aniversare a Republicii p. 1—4

FORMAREA-BENEFICIARILOR p. 5—12

Constantin Schifirneț: *Multilateralitatea ca structură cognitivă și comportamentală*

Stroe Marcus: *Competența bibliotecarului și formarea cititorului*

Pia Atanasiu și V. Teodoru: *Formarea beneficiarilor în formarea științifică și tehnică*

Nicoleta Doina Taloi: *Biblioteca de uzină și perfecționarea profesională a oamenilor muncii*

Rodica Cosmanciu: *Integrarea psihosocială a cititorilor copii*

DIALOG PROFESIONAL p. 13—19

Gheorghe Pătrașcu: *Randament cultural și evaluare în activitatea bibliotecară*

Nedelcu Oprea: *Sistemul informațional în procesul de conducere al bibliotecii (II)*

Doina Guică: *Circulația cărților la Biblioteca „M. Sadoveanu”*

Stela Radu-Onu: *Biblioteca în sprințul învățămîntului politico-ideologic*

AGENDA p. 20—22

CONSULTAȚII p. 23—29

Petruța Ivan: *Organizarea rubricilor autorilor prolifici personali. Utilizarea descrierilor secundare adecvate (II)*

Elena Sabadac: *Cotarea și organizarea colecțiilor în sistemul accesului liber la raft (I)*

Nicolae Vințanu: *Premise metodologice în studiul calității lecturii*

FIȘIER p. 30—31

MERIDIAN BIBLIOLOGIC p. 31—cop. III

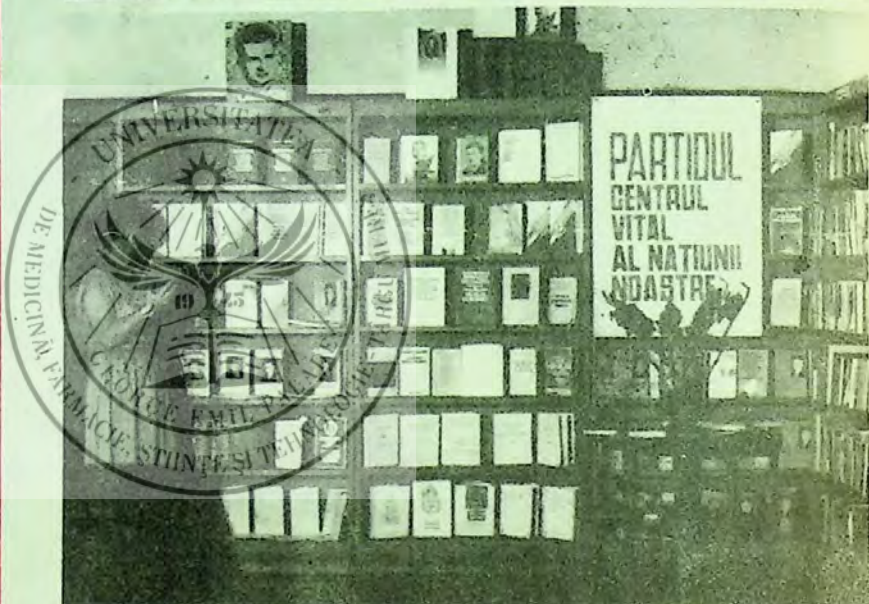
Doina Banciu: *Automatizarea proceselor informaționale (3)*

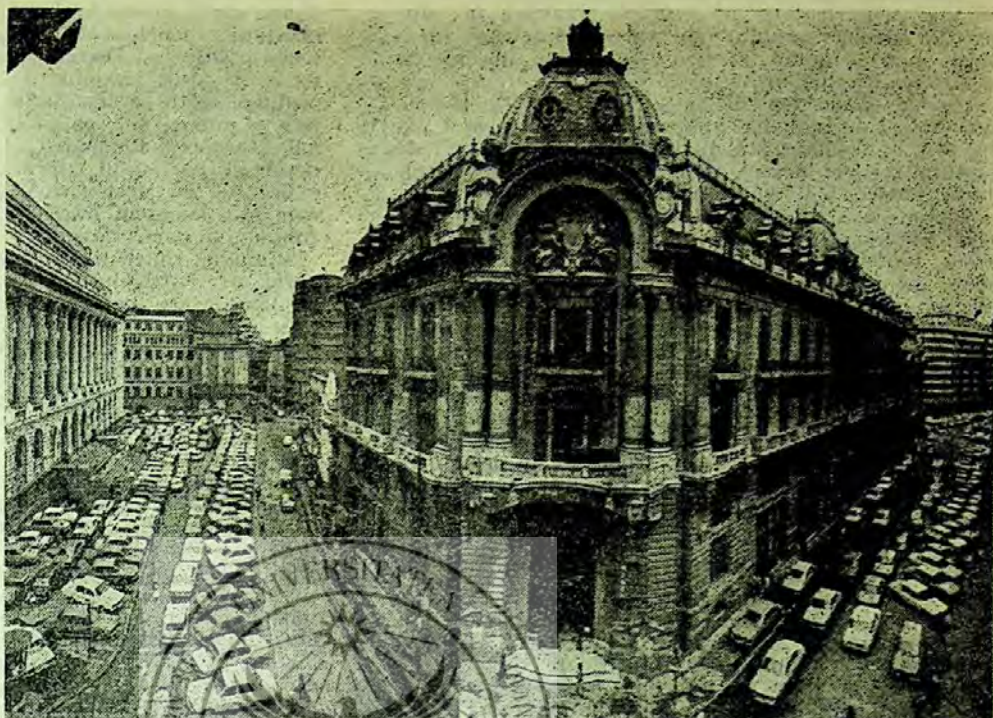
Redactor șef:
MIHAI NEGULESCU

Secretar responsabil de redacție:
ION MARINESCU

Redactori:
IOANA LUPU
ANNE-MARIE MIHIT

Aspecte din Biblioteca
„Nicolae Iorga”
din Ploiești

*Biblioteca
Centrală
de Stat
București*

BIBLIOTECILE LA A 40-A ANIVERSARE A REPUBLICII

Proclamarea Republicii a constituit un act politic de importanță covârșitoare care a permis României angajarea fermă pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate.

Referindu-se la actul istoric de la 30 Decembrie 1947, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii subliniază că acesta a constituit un „eveniment revoluționar de importanță deosebită în istoria poporului nostru, care a deschis o eră nouă, marcînd de fapt trecerea României la construirea societății socialiste”.

În perioada care a urmat după proclamarea Republicii, cu deosebire după istoricul Congres IX, perioadă indisolubil legată de activitatea teoretică novatoare și acțiunea practică, revoluționară a tovarășului Nicolae Ceaușescu, întreaga noastră societate a cunoscut un remarcabil avînt, un curs dinamizator, caracterizat prin profunde transformări calitative în toate domeniile.

Sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului au fost elaborate programe de o

importanță deosebită pentru dezvoltarea economico-socială a țării, pentru promovarea celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii mondiale.

Sub îndrumarea de înaltă competență a tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu au fost obținute rezultate remarcabile în cercetarea științifică, în învățămînt și cultură, domenii cu o contribuție decisivă la dezvoltarea și modernizarea mijloacelor de producție și a noilor relații sociale, la formarea omului nou și la afirmarea multilaterală a personalității umane.

Pentru existența bibliotecilor și dezvoltarea activității bibliotecare din România, 30 Decembrie 1947 constituie un moment de importanță covârșitoare. Patru ani mai tîrziu, la 29 decembrie 1951, prin HCM 1542, România, ca Republică, promova existența bibliotecilor la nivelul întregii țări, asigură un drum nebănuit pînă atunci pătrunderii cărții în toate localitățile țării și mediile sociale, înființa Camera Cărții ca instituție nouă, de cultură, care să publice, în baza legii de Depozit legal, bibliografia națională curentă, asigură condiții Bibliotecii Aca-

demiei să întocmească și să publice bibliografia națională retrospectivă, inițiată de Ioan Bianu cu o jumătate de secol în urmă.

Activitatea în acest domeniu era imperios necesară dezvoltării țării pe multiple planuri, al educației și formării omului nou, care să înțeleagă idealurile noii orânduiri și mai ales să se implice în realizarea acestor idealuri.

În cei 40 de ani de la proclamarea Republicii, cele 21.000 de biblioteci reprezintă o puternică și valoroasă bază materială, alături de alte instituții de cultură (teatre, muzee, cinematografe, case de cultură, cluburi, săli de expoziție etc.).

Biblioteca Academiei R.S. România cu toate filialele sale, Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile centrale universitare și de învățământ superior din toate centrele universitare — București, Iași, Cluj, Brașov, Timișoara, Craiova — Biblioteca Centrală Pedagogică, Biblioteca INID, bibliotecile academiilor de științe ca și toate bibliotecile județene, bibliotecile școlare, bibliotecile specializate și sindicale sau ale altor foruri și organisme, constituie astăzi o rețea de instituții care acoperă întreg teritoriul, cu un potențial uman și informațional deosebit de bogat și diversificat, capabile să desfășoare o gamă largă de activități, să răspundă multiplelor exigențe ale educației și formării omului nou, cerințelor de informare în toate domeniile de activitate.

Astăzi, bibliotecile pun la dispoziția tuturor categoriilor de utilizatori peste 185 milioane de volume, ceea ce înseamnă dublu față de cele 93 milioane, existente la sfârșitul anului 1965, servind anual peste 8 milioane de cititori, care studiază sau împrumută aproape 100 milioane de volume, față de 80 de milioane volume în anul 1965. Această capacitate de răspuns ilustrează elocvent eforturile permanente făcute de stat pentru dotarea bibliotecilor cu lucrări de valoare din toate domeniile cunoașterii umane, la 1.000 de locuitori, revenind 8.116 volume, adică mai mult de 8 cărți pentru fiecare locuitor al țării. Aceste cifre li se adaugă acelea care ilustrează creșterea, în ultimul deceniu, a vânzării de carte — de trei ori în mediul rural și de patru ori în cel urban ca o expresie vie a dezvoltării nivelului cultural-științific al oamenilor muncii din România. Sute de mii de oameni și-au constituit biblioteci personale, devenind nu numai cititori pasionați și consecvenți dar și utilizatori ai cărții în scopul înțelegerii problemelor social-politice, al rezolvării problemelor concrete cu care se confruntă.

Urișul potențial informațional deținut de biblioteci, pus gratuit la dispoziția tuturor categoriilor de cititori, este valorificat sistematic și permanent în pregătirea și perfecționarea profesională a oamenilor muncii, în concordanță cu cerințele științei și culturii, ale noii revoluții științifico-tehnice, ale noii revoluții agrare, pentru îndeplinirea exemplară a planurilor de dezvoltare economico-socială a patriei. Din acest punct de vedere trebuie menționat că în timp preocuparea bibliotecilor pentru integrarea și racordarea lor la nevoile sociale a crescut, că satisfacerea cerințelor de informare pentru producția industrială și agricolă s-au diversificat în acord cu sarcinile multiple și specifice acestor domenii, că a fost acordată atenția cuvenită multiplelor forme de învățământ profesional și agrozootehnic, cursurilor universităților cultural-științifice stimulării creației tehnico-științifice de masă.

Din acest unghi de vedere se poate aprecia că bibliotecile de toate categoriile s-au implicat cu responsabilitate în procesul complex al educației permanente prin forme specifice.

Anual, bibliotecile participă la marile manifestări de interes republican consacrate popularizării și difuzării cărții, intrate deja în conștiința publicului cititor ca adevărate sărbători ale cuvântului tipărit: „Luna cărții la sate”, „Luna cărții în întreprinderi și instituții”, „Zilele cărții pentru copii”, „Zilele cărții social-politice”, „Decada cărții românești”. Bibliotecile — prin modalitățile ce le sînt specifice — participă activ la ampla și cuprinzătoare manifestare a muncii și creației libere — Festivalul național „Cîntarea României”, inițiat de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, expresie a transformărilor revoluționare pe care le-a cunoscut întreaga noastră societate, a profundului ei democratism.

Stimulate puternic de cadrul larg, democratic asigurat de Festivalul național „Cîntarea României”, bibliotecile de toate categoriile desfășoară o activitate permanentă de popularizare a cărții și bibliotecii: sesiuni de comunicări, saloane ale cărții, expoziții reprezentative de carte, întâlniri cu scriitorii și editori, cu oameni de știință, artă și cultură, cu specialiști din producție și agricultură, cu activiști de partid și de stat, mese rotunde, dezbateri, lansări de carte.

Bibliotecile de pe întreg cuprinsul țării au acordat și continuă să acorde o atenție deosebită valorificării superioare a patrimoniului de tipărituri pe care îl dețin, satisfacerii cerințelor de cercetare în multiple domenii de activitate, sprijinirii procesului instructiv-educativ și de pregătire profesională a oamenilor muncii, informării acestora asupra noilor cuceriri ale științei și tehnicii ale problemelor privind organizarea și conducerea producției, creșterea eficienței economice.

Urmarind să satisfacă aceste multiple obiective, activitatea bibliografică s-a constituit, în decursul celor patru decenii, într-un sistem încheiat și permanent de informare.

Un loc important în acest sistem îl ocupă astăzi Bibliografia Republicii Socialiste România ca bibliografie națională curentă. Inițiată în 1952 pe baza HCM 1542/1951 aceasta constituie realizarea exclusivă a orînduirii socialiste, statornicirea ei în acești ani împlinind nu numai dezideratele și strădaniile cărturarilor din veacul trecut dar și crearea în România a unui instrument fundamental de informare și referire asupra producției naționale de tipărituri ca patrimoniu creat pe teritoriul țării. Destinată înregistrării, evidenței și comunicării informațiilor asupra producției de tipar, Bibliografia Republicii Socialiste România a înregistrat pînă astăzi peste 175.000 titluri cărți (monografii științifice, scrieri academice, tratate, lucrări literar-artistice, manual și cursuri universitare, publicații oficiale, teze de doctorat, etc.) peste 1.500.000 articole publicate în reviste științifice, în publicații centrale și de ramură ca și în ziare centrale apărute în limba română, în limbile naționalităților conlocuitoare ca și în limbi de circulație internațională, publicate începînd din 1952.

De asemenea mai mult de 2.500 discuri și note muzicale sînt înregistrate în structura bibliografiei naționale ca și alte peste 20.000 înregistrări ale altor categorii de documente (teze de doctorat nepublicate, stampe, gravuri, hărți, publicații seriale).

Acest masiv de înregistrări acumulat de-a lungul anilor în bibliografia națională curentă a avut și are calitatea să informeze permanent în multiple domenii în vederea realizării unor activități concrete, să refere asupra dinamicii și complexității activității editoriale și publicistice din țara noastră, să furnizeze permanent informații asupra dezvoltării

țării, ca și asupra împlinirilor în toate domeniile de activitate.

Începând din 1965 Bibliografia Republicii Socialiste România, prin documentele înregistrate, referă și va referi permanent asupra importanței Congresului al IX-lea al P.C.R. care a inaugurat o nouă etapă de dezvoltare a țării, de mari prefaceri revoluționare, de progres, de promovare a unei politici de pace, de colaborare și înțelegere între popoare. În acest context, la loc de frunte se va situa mereu opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele țării, operă care prin conținutul său constituie o contribuție inestimabilă la dezvoltarea gândirii și practicii revoluționare și îmbogățirea cu noi idei, teze și concepte a socialismului științific, atestă inițiativele de pace, progres și înțelegere între popoare ale României socialiste, ale președintelui țării.

Sarcinile în domeniul dezvoltării și valorificării moștenirii culturale și științifice, în planul activității bibliotecilor și al bibliografiei, în deosebi, s-au regăsit în cei 40 de ani de la proclamarea Republicii, în elaborarea unor bibliografii retrospective de interes național.

În prim plan ca importanță culturală și informațională se situează realizările în domeniul bibliografiei naționale retrospective în cadrul Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România ca și al unor institute de cercetări.

Continuând monumentală „Bibliografie românească veche”, conținând cărțile dintre 1508—1830 (4 vol., București, 1903—1944) datorată lui Ioan Bianu, Nerva Hodoș și Dan Simonescu și primul volum al bibliografiei „Publicațiile periodice românești”, Tom. 1, 1820—1906. (București, 1913), Biblioteca Academiei R.S. România publică tomul 2 al bibliografiei „Publicațiile periodice românești” (1907—1918, supliment 1790—1906) elaborat de G. Baiculescu, Georgeta Răduică și Neonila Onofrei (București, Editura Academiei R.S. România, 1969); Bibliografia analitică a periodicelor românești (1790—1858) alcătuită de Ioan Lupu, Dan Berindei, Nestor Camariano și Ovidiu Papadima (6 vol. București, Edit. Academiei R.S.R. 1966—1972); Bibliografia românească modernă. Vol. 1 Literele A-C. (Editura științifică și enciclopedică, 1984) și Vol. 2. Literele D—K. (1986)

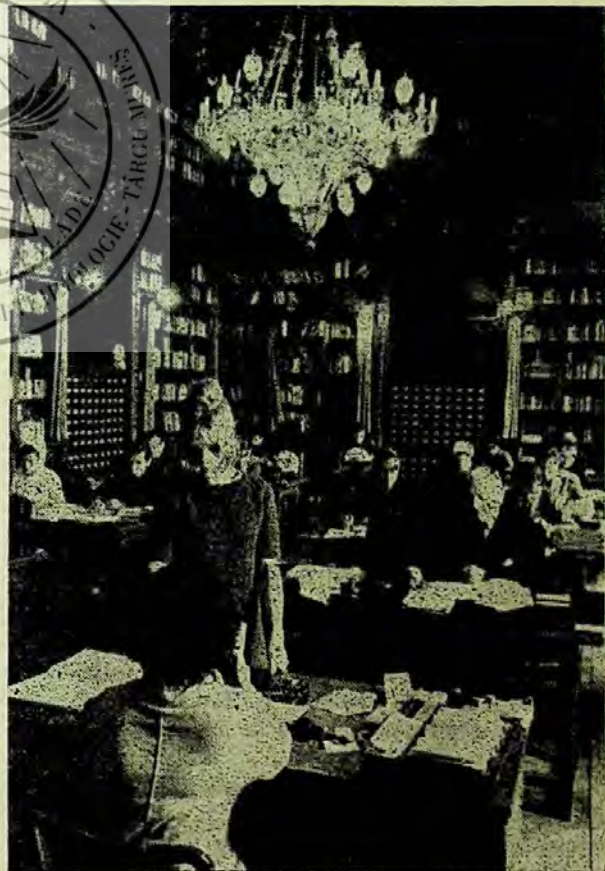
În acest moment de bilanț acestui corpus de lucrări fundamentale din domeniul bibliografiei retrospective trebuie să li se adauge bibliografiile specializate, de interes național, realizate fie sub auspiciile Academiei, fie prin grija unor institute de cercetare sau bibliotecii, cum sînt: Bibliografia literaturii române. 1948—1965 realizată sub conducerea acad. T. Vianu (București, 1965), Bibliografia istorică a României întocmită de Ștefan Pascu, Gh. Hristodol, Marcel Stirban (5 vol. București, Editura Academiei R.S.R., 1970—1980), Bibliografia matematică în România. Lucrări științifice 1591—1950, de Eliza Roman (București, 1972), Bibliografia juridică română. 1944—1968 întocmită sub conducerea lui Ioan Lupu și Cornelia Ștefănescu (3 vol. București, 1980—1983); Bibliografia literaturii române vechi de Mihai Moraru și Cătălina Velculescu (3 vol. București, 1976—1978) etc.

Acest tablou bibliografic nu poate fi complet fără a menționa și alte lucrări de mare interes realizate printr-o susținută strădanie și de către alte biblioteci ca: Biblioteca Centrală de Stat, bibliotecile centrale universitare din București, Cluj și Iași, Biblioteca Centrală Pedagogică, de biblioteci județene ca cele din Constanța, Galați, Brașov, Sibiu, Oradea sau Craiova ca și de Biblioteca Municipală „M. Sadoveanu” din Capitală. În acest sens trebuie

menționate bibliografia despre Războiul de independență, rod al conlucrării dintre Biblioteca Academiei R.S.R., Biblioteca Centrală de Stat și Biblioteca Centrală Universitară din București, culegerile documentare alcătuite de Biblioteca Centrală de Stat împreună cu Arhivele Statului: „Mihai Viteazul în conștiința europeană” (3 vol. București. 1981—1984) „România la 1859. Unirea Principatelor Române în conștiința europeană” (2 vol. București, 1984); Literatura română. Ghid bibliografic, întocmit de Biblioteca Centrală Universitară din București (3. vol. București. 1979—1983); Bibliografia pedagogică românească, curentă, elaborată de Biblioteca Centrală Pedagogică 1948—1975 (6. vol. București, 1963—1976)

În acest peisaj bibliografic deosebit de complex un loc relevant îl ocupă bibliografiile destinate cuprinderii operei unor personalități de frunte pentru genul creator al poporului nostru: Mihai Eminescu, Dimitrie Cantemir, Nicolae Bălcescu, Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, B. P. Hasdeu, Ion Slavici, N. Iorga, Garabet Ibrăileanu, Vasile Pârvan, George Calinescu, Lucian Blaga ș. a.

De asemenea, în aceeași suită de interese culturale-științifice se înscriu și bibliografiile de publicații periodice (indici de periodice) care au avut un rol notabil în evoluția dezvoltării culturale a țării, a propășirii noastre spirituale: Foaie pentru minte, inimă și literatură, Dacia literară, Convorbiri literare, Transilvania, Contemporanul, Viața românească, Sburătorul, Adevărul literar și artistic, Romanoslavica, Dacoromania, Revista istorică română etc.

Biblioteca Centrală Universitară București Sală de lectură

În conjuncție directă cu activitatea informațională desfășurată în principal de biblioteci ca și de instituții de profil sau autori individuali, se află și contribuția bibliotecilor ca principalele deținătoare ale patrimoniului cultural național chemate să contribuie la cercetarea și valorificarea acestuia potrivit prevederilor legii 63/1974.

Prin activitatea lor, potrivit programului de cercetare pentru anii 1986—1990, bibliotecile de toate categoriile trebuie să contribuie la finalizarea unor lucrări de interes național: „Catalogul colectiv al cărții românești vechi, cu menționarea tuturor exemplarelor pentru un titlu, a instituțiilor deținătoare în țară și străinătate; Bibliografia românească veche. Vol. 5. (Addenda din 1944, până la zi); Corpusul însemnărilor cu caracter documentar de pe cartea veche românească; Catalogul colectiv al incunabulelor din România.

Dacă această activitate de cercetare bibliografică se materializează în timp prin lucrări fundamentale paralele cu aceasta, în cadrul bibliotecilor, se realizează permanent acea activitate de informare curentă ale cărei obiective decurg din sarcinile prioritare ce le revin permanent: formarea și dezvoltarea unui înalt grad de cultură și civilizație, modelarea unei gândiri economice înaintate, formarea și cultivarea permanentă a spiritului civic, de respectare a hotărârilor partidului și legilor țării, a normelor eticii și echității socialiste.

În acest sens se poate spune că în activitatea bibliografică a bibliotecilor publice s-au permanentizat o serie de manifestări cu cartea și instrumente de informare privind problemele organizării și conducerii unităților socialiste, reducerea consumurilor de materii prime, energie, combustibili și materiale, noua revoluție agrară în lumina prevederilor documentelor Congresului al XIII-lea al P.C.R., conducerea modernă și eficientă a economiei, implicarea cercetării științifice în activitatea practică, productivă etc.

În general, în conținutul întregii activități a bibliotecilor de la an la an a devenit mai evidentă implicarea reală, efectivă și eficientă a bibliotecilor în procesul educațional și informațional, ca și o utilizare intensivă a resurselor, o intervenție mai activă, pe multiple niveluri în diverse zone ale activității umane.

De un real folos pentru potențarea valorificării publicațiilor propriu-zise ca resurse informaționale de care dispun bibliotecile sînt cataloagele colective realizate la nivel național de peste trei decenii:

— Catalogul colectiv al cărților străine intrate în bibliotecile din R.S.R.

— Repertoriul publicațiilor periodice intrate în bibliotecile din R. S. România, ca instrumente care informează și totodată pot media împrumutul interbibliotecar.

Bilanțul pe care ni-l prilejuiește aniversarea a 40 de ani de la proclamarea României ca Republică ne obligă să menționăm implicarea bibliotecilor, în principal a marilor biblioteci, în relațiile schimburilor de publicații cu biblioteci similare sau instituții interesate din străinătate.

Faptul în sine demonstrează nu numai spiritul principiilor politicii externe a țării noastre de prietenie și colaborare cu toate statele lumii, indiferent de orînduirea lor socială, dar și o modalitate de a face cunoscute în străinătate marile realizări obținute de poporul nostru în edificarea societății socialiste, o societate a omului și pentru om. În cadrul acestor schimburi un loc central îl ocupă opera teoretică a președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de transformare revoluționară a societății românești, de construire a societății socialiste multilateral dezvoltate în România.

În acesta sens, un rol important îl are și Bibliografia Republicii Socialiste România ca și multe alte bibliografii specializate care mediază difuzarea informațiilor atât în circuitul valorilor naționale cit și internaționale, potențează difuzarea culturii românești pe toate meridianele lumii, prin intermediul marilor biblioteci, al relațiilor de schimburi internaționale, al colaborărilor la publicații și sisteme bibliografice internaționale.

O dovadă a interesului enorm pe care opinia publică internațională îl manifestă față de opera președintelui României sînt și cele peste 150 de volume-culegeri editate și apărute pe toate continentele.

De asemenea, în cadrul acestor schimburi se bucură de un înalt prestigiu lucrările tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, personalitate proeminentă a vieții noastre politice, științifice și culturale, savant de largă recunoaștere internațională.

O dovadă grăitoare a atenției permanente pe care partidul și statul nostru, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le acordă asigurării condițiilor materiale ale culturii o constituie și faptul că în acest cincinal se construiește clădirea Bibliotecii Naționale. O construcție modernă, impunătoare, concepută conform celor mai noi cerințe ale domeniului. Cu un înalt grad de automatizare a activității și serviciilor, Biblioteca Națională se încadrează armonios în sistemul ctitoriiilor culturii din „Epoca Nicolae Ceaușescu“.

Documentele programatice ale Congresului al XIII-lea, ale Congresului al III-lea al educației politice și culturii socialiste ale Conferinței Naționale cuvîntărilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, constituie și pentru biblioteci programe de acțiune pentru continua perfecționare și modernizare a activității lor.

La acest moment de bilanț, lucrătorilor din biblioteci le revine datoria de onoare de a ridica pe o treaptă calitativ superioară întreaga lor activitate, pentru a răspunde vibrantei chemări a secretarului general al partidului: „Să facem în așa fel încît cultura și arta românească, bazate pe puternica dezvoltare a forțelor de producție, pe marile progrese obținute în viața economico-socială a țării, să se afirme cu tot mai multă putere ca un factor activ în mersul înainte al societății, în ridicarea conștiinței socialiste a maselor populare, în afirmarea umanismului revoluționar, în înflorirea continuă a personalității umane“.

FORMAREA BENEFICIARILOR

Multilateralitatea ca structură cognitivă comportamentală

Dintotdeauna, omul s-a afirmat ca personalitate aptă să răspundă unor cerințe primordiale ale epocii în care trăiește ca și ale propriei sale dezvoltări. În acest scop el este integrat în sistemul de transmitere și însușire a valorilor și normelor societății. Prin socializare, individul capătă competențele necesare pentru participare la viața socială, productivă și spirituală. Socializarea este unitatea formativului și informativului. Formarea presupune informarea, adică acea capacitate de a însuși din realitate (economică, spirituală, tehnologică, științifică, artistică etc.) acele cunoștințe necesare evoluției sale, ca și optimizării activității sociale generale. Realizarea unitară a celor două elemente ale socializării: formarea și informarea este o condiție sine qua non a procesului educativ, cerință ce se manifestă și mai pregnant în condițiile influenței revoluției științifico-tehnice, revoluție ce are implicații profunde, de durată, asupra profilului cultural și spiritual al omului contemporan. Mutațiile din câmpul muncii, gama de profesii și a specializărilor, reflex direct al impactului revoluției științifice și tehnice pun cu acuitate chestiunea pregătirii pentru selectarea și însușirea informației. Pentru că toate aceste schimbări radicale vizează în primul rând schimbări în informație. Apariția unei noi profesii, de pildă, este, în fapt, expresia unor noi informații.

În societatea socialistă, edificată ca urmare a participării conștiente a maselor, problema informației capătă dimensiuni particulare. Este știut că socialismul propulsează un nou tip de om, care se remarcă printr-un înalt nivel de cultură și cunoaștere, printr-un comportament bazat pe însușirea legilor naturii și ale vieții sociale și organizat în concordanță cu exigențele acestor legi. El nu este un simplu mecanism în uriașul angrenaj social, ci o personalitate care, pe bază de cunoaștere și experiență, înțelege structura și funcțiile societății și pe această bază își realizează competențele de om social.

Dar dincolo de exigențele sociale, există nevoia reală a individului de cunoaștere și de informare. Aserțiune cu atât mai valabilă la actualele generații de tineri în întregime școlarizate la nivelul a cel puțin 10 clase. Nu mai puțin esențial este faptul că tânărului i se oferă o multitudine de modalități de informare. Aspirația către un nivel de informare cât mai ridicat și complet este legitimă. Așadar, omul dispune de mai multă informație, de posibilități mai mari de a se informa în domenii variate, de unde și

șansa opțiunii pentru o anumită informație și pentru un anumit mijloc de informare. Se înțelege, problematica informației în societatea contemporană este complexă și nu poate fi rezumată aici. Intenția noastră este de a schița câteva direcții în plan educativ, pentru a forma o atitudine nouă, modernă față de informație. Nu avem cum să insistăm asupra informatizării societății. Referirile noastre vizează informarea ca proces cognitiv și social.

Formarea și informarea sînt laturi ale unui proces în care omul este implicat din nevoia perfecționării orizontului său cultural și social ca și din nevoia îmbunătățirii condiției sale ca om. La aceasta se adaugă necesitatea resimțită tot mai mult ca vitală, cea referitoare la dezvoltarea multilaterală. Temeiul multilateralității îl constituie, fără îndoială informația.

Formarea multilaterală este dependentă în foarte mare măsură și de gradul în care factorii de socializare integrează noile informații în acțiunile educative. Multilateralitatea nu mai poate însemna astăzi a ști cîte puțin din toate domeniile, ci ea se instituie ca o structură cognitivă și comportamentală, ca mod de a fi al lucrătorului contemporan. A fi multilateral înseamnă a avea viziune globală, capacitate integratoare a cunoștințelor, deprindere de a realiza interconexiuni între diversele domenii ale cunoașterii, capacitate de a sesiza interdisciplinaritatea. Toate acestea se cîștigă într-un cadru instituțional educativ și formativ, sub îndrumarea unor cadre competente, ele însele orientate către multilateralitate.

Multilateralitatea este astăzi o condiție esențială pentru afirmarea individului în viața socială și profesională. Ea este benefică numai atunci cînd însușirea valorilor culturii este o preocupare permanentă, iar acestea sînt transformate în comportament activ de schimbare socială și personală. Este necesar să subliniem această dimensiune a multilateralității deoarece în activitățile educative și culturale întîlnim nu de puține ori ideea reducerii multilateralității la asimilarea a cît mai multe cunoștințe din diverse ramuri ale culturii. Să precizăm că mai persistă încă mentalitatea, chiar la educatori, după care cultură ar fi acumularea de cunoștințe din domeniul literar-artistic și din cel al științelor socio-umane. Or, în contextul afirmării fără precedent în istorie a științei și tehnicii, al așezării întregii organizări și a tuturor structurilor economice pe baze științifice și tehnice, este de sine înțeles că însușirea valorilor științei și tehnicii este absolut indispensabilă. Știința și tehnica sînt elemente de cultură, ele fac parte integrantă din cultură. De altfel, cultura se cuvine a fi concepută în integralitatea ei: artă, literatură, știință, tehnică. Cultura nu mai reprezintă un simplu joc gratuit al spiritului sau o preocupare facultativă. Cultura este temelia multilateralității. Viitoarea societate informatizată spre care se tinde nu este de imaginat și de înfăptuit decît prin asimilarea aprofundată a tuturor valorilor culturii. Acel tip de societate va fi, în fapt, societatea care valorifică pe deplin virtuțile formative, umaniste și educative ale culturii. Altfel, s-ar ajunge la unidimensionalizarea condiției umane, la sărăcirea

bogăției spirituale a omului și a societății. O societate tehnocratizată, robotizată, electronizată, în lipsa oricărei întemeieri pe cultură, este antiumană. Cum omul tinde firesc către spiritualitate, către satisfacerea nevoilor sale spirituale putem fi siguri că viitoarea societate informatizată va fi prin excelență o societate a culturii. Cu atât mai mult cu cât ea va despovăra ființa umană de o serie de servituți legate de activitatea fizică, birocratism etc., lăsându-i timpul necesar pentru lărgirea orizontului de cunoaștere, îmbogățirea fondului sufletesc.

Am insistat asupra multilateralității pentru a sublinia necesitatea realizării ei de către fiecare factor educativ în parte și de către societate în ansamblul ei. Pentru că așa cum am menționat, multilateralitatea este o condiție obligatorie de perfecționare pentru fiecare membru al societății noastre. Ea nu este doar o opțiune, ci element intrinsec al profilului lucrătorului contemporan indiferent de profesia și locul de muncă în care lucrează, deziderat ce apare ca oportun cu deosebire din perspectiva evoluției structurilor sociale către un înalt nivel de dezvoltare tehnologică.

Educația multilaterală înseamnă educarea pentru și prin informație. Găsirea surselor de informare, extragerea informației, utilizarea ei sînt elemente ale comportamentului față de informație.

Realizarea concretă a informării are un caracter sistematic și vizează întregul ansamblu de factori și mijloace culturale și educative. Este deci necesar ca în domeniul educației pentru informație să se exercite o acțiune comună și unitară a sistemului educativ asupra individului.

Gradul și modul de utilizare a informației sînt esențiale în procesul educativ. Astăzi, cînd societatea se restructurează profund, așezînd la temelie acțiunii în toate sectoarele, știința și tehnologia, problema valorificării informației nu e facultativă ci fundamentală, cu efecte adînci asupra omului și asupra vieții sociale. Ne informăm ca să progresăm. Informația este un factor important al schimbării sociale. Este prea bine știut că cine deține informația deține și prioritatea mondială în domeniu și implicit se află în avangarda progresului. Este însă iluzoriu a crede că numai posesia de informație este suficientă în această competiție deosebit de acerbă pentru progres și dezvoltare. *Irosirea informației datorată incapacității de utilizare a acesteia de transformare a ei în produse materiale și spirituale este detectabilă în viața cotidiană. Iată de ce educarea pentru informație, pentru eficiența ei utilizare este un element esențial al progresului.*

Rezultă din imperativul formării prin și pentru informație nevoia racordării factorilor educativi la această cerință. Înainte de toate este necesar, credem noi, să se acorde locul cuvenit în procesul de instrucție și educație școlară metodelor de informare și modalităților de utilizare a informației. Dar înlăptuirea acestei cerințe este condiționată de modul cum sînt pregătiți educatorii înșiși pentru informare. În școală, ca de altfel în toate celelalte structuri educaționale, un accent deosebit trebuie să se pună pe formarea unei noi mentalități, pe promovarea unei noi atitudini față de învățatură, față de pregătire în general. Formarea unui om nou, caracteristic societății noastre, implică procese formative adaptate noilor evoluții cunoscute de știință, tehnologie, artă și literatură. Așadar, educarea pentru in-

formație reprezintă schimbarea mentalităților conservatoare ale educatorilor și ale celor educați.

Înlăptarea impresionismului, spontaneismului din domeniul educației este hotărîtoare în formarea pentru informație. Pregătirea sistematică, de durată, caracterizează pe omul contemporan. Astăzi, educația nu vizează atît transmiterea și însușirea unui volum cît mai mare de informații, cît educarea deprinderii de informare, exersarea acestei deprinderi. Modernizarea învățămîntului se instituie ca proces de racordare permanentă a școlii la informație. Noile exigențe puse în fața școlii cu privire la formarea deprinderilor de cunoaștere și utilizare a informației nu se pot înlăptă fără această conexiune cu realitatea informațională, la ritmul descoperirilor științifice, al invențiilor și inovațiilor tehnice. Am accentuat asupra rolului învățămîntului ca factor de socializare a informației pentru a pune în evidență importanța formării comportamentului pentru informație. Dintotdeauna, dar cu deosebire astăzi, integrarea omului în structurile sociale este dependentă de acest tip de comportament prin care se realizează acea fuziune dintre societatea cunoașterii și societatea informației.

Școala acționează însă într-un anumit context social și de aceea este esențial cum sînt susținute preocupările instituțiilor școlare centrate pe creativitate și nu pe acumularea pasivă de informații. Nu plebam, firește, pentru transformarea școlii în instituție de cercetare. Învățămîntul achiziționează informații pentru a le transmite elevilor cu o anumită periodicitate. Una dintre funcțiile esențiale ale școlii este cea de explicare a informației, de a o face accesibilă și de a o obiectiva în convingeri. În acest sens, redundanța informației în procesul de învățămînt își are o justificare necesară. Cînd ne referim la rolul școlii în educarea pentru informație ne gîndim la implicarea ei în mai mare măsură în formarea acelor deprinderi care să permită individului să facă față la ceea ce s-a numit babilonul informației.

Formarea pentru informație este în cele din urmă formarea pentru lectură, pentru carte. În pofida asaltului spectaculos al mediilor audiovizuale, lectură rămîne în continuare calea principală de acces la informație. Specialiștii precum și numeroase reuniuni internaționale, mai ales acelea organizate sub egida UNESCO, au subliniat importanța lecturii ca modalitate de informare. Nefîndoielnic impactul mijloacelor de comunicare în masă asupra cărții este real și este necesar să fie valorificat în procesele educative. Atitudinea față de lectură și carte este influențată de mass-media. Din această confruntare lectura a căpătat noi dimensiuni, bucurîndu-se de credit important în ansamblul modalităților de informare și formare. Multilateralitatea ca cerință imperioasă a afirmării personalității contemporane are la bază studiul temeinic și sistematic dat în primul rînd de lectură.

Bibliotecii, element fundamental în acțiunea de informare și formare, îi incumbă misiunea edificării omului cu un larg orizont de cultură și cu o mare bogăție sufletească. Prin bibliotecă omului i se oferă șansa de acces la valori inestimabile, i se pun la dispoziție mijloace perene de studiu și meditație. Astăzi biblioteca este indispensabilă procesului de dezvoltare a societății noastre, acțiunii de schimbare socială, de transformare a omului.

Constantin SCHIFIRNET

Competența bibliotecarului și formarea citorului

Conceptul de competență, așa cum apare prezentat în dicționarele de specialitate, exprimă acea capacitate individuală sau de grup de a interpreta un fenomen, de a soluționa o problemă, de a lua o decizie sau de a efectua o acțiune. Această capacitate permite obținerea unei eficiențe deosebite în sfera de activitate în care se manifestă în baza unei cunoașteri temeinice a problemei de rezolvat, fapt care face ca în toate sectoarele activității economice și sociale să se acorde cea mai mare atenție creșterii competenței, pregătirii și repartizării corespunzătoare a cadrelor, stabilirii răspunderilor individuale și colective, a îndatoririlor profesionale ce revin tuturor oamenilor muncii. Iată de ce conceptul de competență este perfect aplicabil și în sfera de activitate pe care o desfășoară bibliotecarul, ca principal păstrător al tezaurului de cultură scris și ca mijlocitor interesat în răspândirea achizițiilor provenite din eforturile colective și individuale ale oamenilor de știință și de artă.

Analiza conceptului specific de competență a bibliotecarului se supune aceluiași rigori științifice ca și analiza conceptului generic, în sensul surprinderii celor două laturi intercorelative ale acestuia, și anume: latura obiectivă, care privește sistemul complex de sarcini care alcătuiește conținutul sferei de activitate a bibliotecarului, și latura subiectivă, ca expresie a profilului de personalitate a bibliotecarului, în care se includ cunoștințele, deprinderile, aptitudinile, trăsăturile temperamentale și caracteriale.

Așadar, atunci când vorbim de competența bibliotecarilor, avem în vedere întregul sistem de îndatoriri ce revin acestora, așa cum rezultă și din fișa postului, îndatoriri ce privesc, pe ansamblul activității, achizițiile de carte, prelucrarea fondului, cotarea, clasificarea, inventarierea, depozitarea la locul corespunzător, reclama cărții, împrumutul, precum și alcătuirea de bibliografii, organizarea unor expoziții de carte și a unor acțiuni cu cititorii etc. Fiecare dintre acestea implică un complex de sarcini obiectiv cerute de profesie, care totalizează conținutul activității propriu-zise într-o bibliotecă, precum și aspectele specifice ale diferitelor funcții și responsabilități ale bibliotecarilor.

Această latură social-obiectivă a competenței profesionale este completată, pentru a fixa cadrul funcțional al competenței, de către latura psihologică, prin care ni se dezvăluie competența individuală, personalitatea bibliotecarului, diferită de la caz la caz.

Noile condiții în care este chemat să activeze bibliotecarul în epoca modernă, în care predomină explozia informațională și când pătrunde progresul tehnic în sistemul mijloacelor și instrumentelor de lucru ale acestuia, fac necesară modificarea cerințelor față de bibliotecar și implicit manifestarea unui profil de personalitate diferit de cel al bibliotecarului tradițional.

Asistăm, cum este și firesc, la o transformare a profesiei de bibliotecar și totodată a competenței sale profesionale, datorită condițiilor obiective în care își desfășoară activitatea, ca și la modificarea sistemului motivațional care propulsează munca în bibliotecă.

După opinia noastră, principala transformare a sistemului motivațional al bibliotecarului modern privește ieșirea sa din izolare și orientarea către partenerul său principal — cititorul.

Formula ingenios și concis exprimată „de la bibliotecarul—un om printre cărți, la bibliotecarul—un om printre oameni” s-a dovedit utilă și expresivă nu numai pentru a semnala lărgirea ariei de cuprindere a activității bibliotecarului, ci și pentru a marca pertinent cotitura ce se impune în preocuparea păstrătorului tezaurului scris.

Avem, deci, în vedere o formă specifică de competență profesională a bibliotecarului și anume competența interpersonală, capacitate care îl face apt pe acesta de a realiza eficient activități care presupun relații interpersonale.

Aspectul acesta a fost analizat, indirect, în două dintre cercetările cu caracter socio-psihologic realizate de lucrătorii Bibliotecii Institutului Politehnic București („Studentul și biblioteca” — 1986; „Profesorul și biblioteca” — 1987). Aceste studii, efectuate pe bază de chestionar în rândul studenților și, respectiv, al cadrelor didactice din institut, au consemnat aspecte importante privind elementele obiective și subiective ale competenței bibliotecarului, permițând unele concluzii utile cu caracter aplicativ.

Surprinderea sistemului de cunoștințe, a deprinderilor, a aptitudinilor, a laturii temperamentale, ca și a celei caracteriale care capătă o pondere specială în competența bibliotecarului ne-a condus către ideea încercării de descriere a unui profil de personalitate al acestuia.

După opinia noastră, principalele elemente psihologice care concurează la formarea competenței bibliotecarului sînt: intuiția cognitivă, tactul pedagogic și spiritul de cooperare.

Intuiția cognitivă ne apare ca o însușire fundamentală a competenței bibliotecarului și aceasta se exprimă, în principal, prin capacitatea de a cunoaște cit mai aproape de adevăr oamenii. Apropierea cu dragoste, cu răbdare și cu înțelegere de cititor nu se consumă numai în vederea unui serviciu exemplar, dar și în scopul cunoașterii și anticipării preferințelor cititorului. Bibliotecarul nu trebuie să se grăbească să-și formeze o părere despre cititor de la prima vedere. Aceasta îl poate induce uneori în eroare. El trebuie să facă un efort de a sesiza preocupările de cunoaștere ale cititorului, de a întui intențiile sale, de a se transpune empatic în psihologia acestuia, pentru a veni în întîmpinarea opțiunilor sale, deci de a aprecia din unghiul de vedere al cititorului și nu numai al său propriu, căci astfel va putea să câștige încrederea solicitatorului și să consolideze relația atât de necesară dintre bibliotecar și cititor.

În ceea ce privește tactul pedagogic, acesta constituie un alt element important al competenței bibliotecarului. Altfel spus, bibliotecarul nu trebuie să se transforme într-un simplu mecanism de distribuire a cărților, el trebuie să dobîndească și calitatea de bun pedagog, să știe să se apropie cu inteligență de cititor, să evite răceala în relațiile cu acesta, să manifeste inițiativă în comunicare, să știe să-l îndrume, să-i trezească dragostea de carte și respectul față de cuvîntul scris, să-l inițieze cum și ce să citească. Aceasta cere răbdare și pricepere, iar condiția necesară este ca însuși bibliotecarul să

practică o lectură bogată, să aibă un punct de vedere competent, o pregătire temeinică și o cultură elevată. Avem în vedere, în aceeași ordine de idei, lărgirea continuă a cunoștințelor științifice și tehnice în așa fel încât cultura tehnică să cuprindă în măsură apreciabilă și preocupările de perfecționare ale bibliotecarilor care lucrează într-un institut de învățământ superior tehnic. Posibilitatea asimilării unor probleme fundamentale ale științei și tehnicii rămâne un deziderat de maximă importanță al personalului Bibliotecii Institutului Politehnic București. Numai astfel sfatul bibliotecarului, oferit cu tact pedagogic, fără ostentație dar cu competență, îl poate convinge pe cititorul student.

În ceea ce privește spiritul de cooperare, ca aspect caracteristic al competenței interpersonale, avem în vedere manifestarea unor însușiri psihice deosebite, dintre care amintim: altruismul, bunăvoința, nevoia de a ajuta inițiativa în relația cu cititorul, dragostea față de semenii, controlul comunicării verbale și non-verbale, devotamentul față de profesie, precum și capacitatea de deschidere față de partener, fire extravertită, echilibrată, cu forță de așteptare și mare mobilitate.

Fără îndoială că în directă legătură cu conceptul de competență profesională trebuie pusă și discuția tot mai actuală privind conduita „helping” (de ajutor) prezentă în activitatea bibliotecarului. Activitatea bibliotecarului, conduita „helping”, rolul său de mediator între beneficiar și mereu crescîndul fond al cunoștințelor îl face pe acesta apt de a trăi interesul pentru ajutarea semenilor și satisfacția de a le vedea împlinite curiozitățile epistemice. Prezența bibliotecarului se manifestă în ajutorul pe care acesta îl acordă în folosirea instrumentelor de informare și orientare a cititorului.

Problema îndrumării (informării și orientării) cititorului capătă o pondere aparte pentru bibliotecarii care lucrează cu studenții, aceștia din urmă fiind obișnuși prin activitatea de învățământ cu nevoia de îndrumare. Acest aspect a fost amplu semnalat prin ancheta întreprinsă în rîndul studenților. Nevoia permanentă de formare a cititorului student a făcut posibilă inițierea de către Biblioteca Institutului Politehnic București a unor acțiuni care s-au dovedit eficiente. Astfel, s-au inițiat „Zilele Bibliotecii” la unele facultăți, acțiune prin care bibliotecarii s-au întîlnit cu studenții din anul I pentru inițierea în „tainele” bibliotecii: îndrumarea nemijlocită la sala catalogelor prin care studenții sînt orientați în folosirea operativă a fișierelor alfabetic și sistematic; editarea ghidului bibliotecilor din I.P.B., modalitate de orientare a cititorilor către filiale al căror fond de carte apare mai mult sau mai puțin specific; popularizarea noutăților intrate în bibliotecă; pregătirea unor emisiuni de radio în cămine despre Biblioteca I.P.B.; inițierea unor discuții directe cu studenții solicitanți la Biblioteca de științe sociale etc. Sînt inițiative remarcate de studenți și dorite a fi generalizate cît mai grabnic la toate filialele Bibliotecii I.P.B.

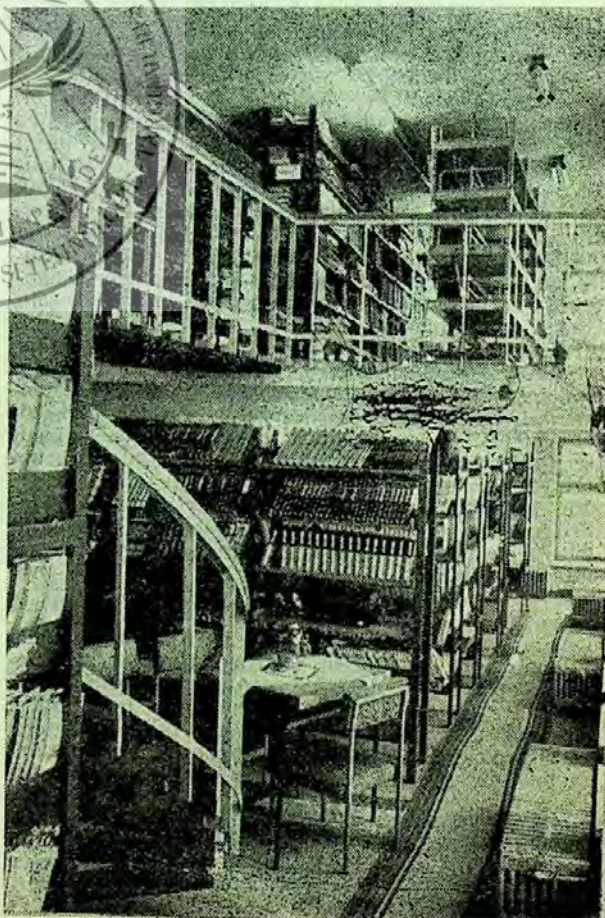
În sfîrșit, în aceeași ordine de idei, se impune cu strîngentă lărgirea colaborării cu cadrele didactice pentru ca acțiunea de îndrumare a studenților în probleme de documentare să se realizeze coroborat. Aceasta se poate materializa eficient pe mai multe planuri, între care menționăm: stabilirea în comun a planului de achiziții; completarea bibliografiilor anuale; selecția titlurilor ce urmează a se achiziționa; popularizarea activităților organizate de bibliotecă; realizarea unor sinteze documentare; întocmirea de fișiere bibliografice pe specialități; fixarea planului de repartiție a publicațiilor pe filiale; participarea

comună la unele teme de contract; realizarea de recenzii; clasificarea publicațiilor în C.Z.U.; atribuirea descriptorilor; inițierea și îndrumarea studenților în ceea ce privește stilul de muncă intelectuală. Menționăm, de asemenea, și nu în ultimul rînd, posibilitatea perfecționării bibliotecarilor, ca o consecință a colaborării amintite, îndeosebi în ceea ce privește lărgirea orizontului de cultură generală și tehnică.

În contextul social favorabil pe care-l oferă cel mai mare institut tehnic de învățământ superior din țară, aspirația de permanentă perfecționare a activității bibliotecarilor din I.P.B. își găsește un cadru propice de realizare, permițînd, după cum este și firesc, afirmarea rolului caracteristic al unei biblioteci de tip universitar în sprijinirea procesului de învățământ.

Am insistat, în spațiul limitat avut la dispoziție, asupra unor aspecte privitoare la competența bibliotecarului reflectată și în grija pentru formarea cititorului, apelînd la experiența Bibliotecii I.P.B., dar mai ales invocînd investigația noastră în rîndul studenților. Am considerat necesar să punem la femelia relațiilor cu beneficiarii însăși personalitatea bibliotecarului și îndeosebi funcția sa specifică de îndrumător pentru că, pornind de la acest versant al problemei, există șansa optimizării acestor raporturi și a găsirii mijloacelor organizatorice adecvate de atragere a beneficiarilor studenți către bibliotecă în număr tot mai mare.

dr. Stroe MARCUS
Biblioteca Institutului Politehnic
București

Formarea beneficiarilor informării științifice și tehnice

Orice activitate umană implică cunoașterea a ceea ce s-a realizat pe plan mondial în legătură cu ea. Specialistul trebuie să se informeze, respectiv să „învețe” permanent.

În condițiile acumulării unui volum uriaș, în continuă creștere, de cunoștințe (volum ce se dublează, în medie, la 8,5 ani) (1), a unor relații interdisciplinare complexe și a unor implicații sociale, economice comerciale, de marketing etc. ale acestora, conectarea beneficiarului cu informațiile utile devine o problemă complicată, care implică mari eforturi, atât din partea celor ce folosesc informațiile, cât și din partea organelor care le manipulează și le pun la dispoziție (2,3).

Preocupat, în primul rând, de activitatea profesională, beneficiarul are tendința ca, depunând un efort minim pentru informare, să dorească acces la cât mai multe informații utile (3,4).

Importanța informării pentru progres și pentru creșterea productivității muncii ne-a determinat să efectuăm o serie de anchete în rîndul beneficiarilor în legătură cu modul în care aceștia se informează. Pe parcursul a 4 ani (1982—1986) au fost anchetați 1087 beneficiari desfășurînd diferite activități (148 de cercetători în cercetare fundamentală și 91 în cercetare aplicativă; 371 de lucrători din producție cu studii superioare, 98 lucrători cu studii medii, 84 cadre de conducere și 295 de studenți din anul III) (3).

Rezultatele obținute în urma anchetelor evidențiază: un consum mare din timpul de lucru pentru informare (cadre din cercetare 25,5 la sută, ingineri din producție 12 la sută); consultarea, de preferință, a canalelor cu care beneficiarii sînt familiarizați și la care accesul este cât mai ușor (lucrările sub formă de carte și periodicele, consultate de 89—99 la sută dintre beneficiarii anchetați). Materiale documentare primare cu valoare informativă certă și nivel de actualitate ridicat, însă nu atât de larg difuzate, cu care beneficiarii sînt mai puțin familiarizați, sînt folosite în proporții mai reduse (descrierile de brevete 6,6—55 la sută; literatura de firme 26,6—84,3 la sută; rapoarte de cercetare 11—83,7 la sută; comunicări la manifestări științifice 24,7—86,3 la sută), la fel ca și sursele de informare secundare care cer un efort suplimentar de identificare, localizare și procurare a surselor primare (reviste de referate și indexuri 48,7—94 la sută; cataloage de bibliotecă 32—82,3 la sută; sinteze documentare 34—88 la sută; cercetări bibliografice 35,2—82,3 la sută). Intensitatea de folosire este maximă în cazul cercetării fundamentale, urmată de cea aplicativă, inginerii din producție, lucrătorii cu studii medii. Cadrele de conducere pun accentul pe contacte cu specialiștii și sinteze documentare, iar studenții pe cărți.

Beneficiarii folosesc în special biblioteca unității în care lucrează, cer o sistematizare cât mai simplă a informațiilor (pe noțiuni 50,8—94 la sută dintre beneficiarii anchetați), preferă serviciile de informare tematică (DSI cerut de 88,3—97 la sută) (4) și consideră necesară introducerea sistemelor de informare automatizate (95,9—98 la sută).

În ultimele decenii, tehnica informării a evoluat pe linia creării de sisteme complexe, automatizate, de informare, care manipulează informații de ordinul milioanei. Pentru o informare eficientă beneficiarii nu mai pot proceda empiric sau conform unor tradiții și obiceiuri. Ei trebuie să cunoască metodele și tehnicile moderne de informare, structura, modul de funcționare și serviciile care le oferă sistemele de informare moderne (5).

Necesitatea folosirii informațiilor apare la nivelul formării specialiștilor, tinerii însușindu-și ușor cunoștințele și deprinderile specifice metodelor moderne de informare. Pregătirea beneficiarilor în domeniul informării se pune așadar la nivelul ultimilor ani de învățămînt. Ea urmărește folosirea eficientă a informațiilor pe întreg parcursul activității beneficiarilor și reducerea efortului depus de ei, respectiv a timpului consumat pentru informare.

Căile de familiarizare a beneficiarilor cu tehnicile informării moderne au fost: expoziții de aparate și instalații, cu demonstrații practice; publicarea de articole pe probleme de informare în reviste de diferite specialități; contacte și discuții cu specialiștii în informare; vizitarea unor unități de informare cu demonstrații practice; cursuri scurte însoțite de demonstrații practice în cadrul învățămîntului etc. Căile mai eficiente s-au dovedit însă cursurile obligatorii de informare, cunoștințele respective constituind o parte a cunoștințelor de cultură generală indispensabile oricărui specialist.

Într-o serie de țări cursurile de informare în ultimii ani ai unor facultăți de profile foarte diferite (de la medicină, tehnică și filologie) au fost legiferați începînd din anul 1963 (R.P.P., R.D.G., R.P.U., R.S.C., U.R.S.S., R. S. F. Iugoslavia, Anglia, R.F.G., Japonia, Olanda, Elveția, S.U.A.) (5).

Unii specialiști susțin introducerea de cursuri de informare la nivelul ultimilor ani ai învățămîntului mediu, respectiv tehnic, cu o completare a cunoștințelor în ultimii doi ani de facultate (R.P.P., R.D.G., R.S.C., Anglia) și în cadrul programelor de perfecționare a pregătirii profesionale.

În țara noastră există tendința de a se organiza cursuri obligatorii sau facultative de informare cu lucrări practice în învățămîntul superior (de ex. la institutele agronomice din Cluj-Napoca și Timișoara, Universitatea din Galați etc.) și la unele centre de perfecționare profesională...

Servicii importante în acest sens, mai ales în planul reciclării, aduc universitățile cultural-științifice.

Tematica cursurilor de informare se orientează pe: publicații primare și secundare de specialitate, identificarea și valorificarea lor; metode de ordonare a informațiilor; posibilitățile, respectiv serviciile care se oferă și modul de funcționare a sistemelor moderne de informare, ca și modul de folosire a bibliotecii. Cursurile trebuie însoțite de demonstrații și lucrări practice care să-i facă pe viitorii specialiști să folosească optim instrumentele și sistemele de informare.

Durata cursurilor existente este de 20—30 de ore de curs și 8—15 ore de lucrări practice. Pregătirea beneficiarilor pentru a lucra direct cu calculatorul cere un timp mai îndelungat (100—120 de ore după experiența S.U.A.) (5).

Problema pregătirii beneficiarilor în domeniul informării este și în atenția unor organizații internaționale cum ar fi UNESCO, care organizează schimburi de experiență în legătură cu cursurile și elaborarea de manuale și îndrumătoare pentru învățămîntul respectiv. Pe aceeași linie activează și Centrul internațional de informare științifică și tehnică al țării-membre ale CAER.

Cursurile de informare pentru beneficiari evoluează actualmente de la cunoașterea literaturii de specialitate și a instrumentelor convenționale de informare către asigurarea cunoștințelor și deprinderilor necesare contactului beneficiar — sistem de informare automatizat, respectiv dialogului om-mașină.

Pia ATANASIU
Dr. V. TEODORU

BIBLIOGRAFIE

1. Mihailov, A. I., Cernyj, A. I. și Giljarevsky, R.S. — *Naučnye informatika*. Moskva, Izd. Nauka, 1976.

2. Atanasiu, P., V. Teodoru, *Aspecte din evoluția folosirii surselor de informare*. În : Probl. Inf. și Doc., 15, nr. 4, oct.-dec. 1981, p. 205—210.

3. Atanasiu, P., V. Teodoru, *Unele condiții determinante în exprimarea cerințelor de informare ale beneficiarilor*. În : *Mapă documentară. Informarea documentară în teorie și în practică*, vol. IX, 1988 (sub tipar).

4. Atanasiu, P., Teodoru, V., *Aspecte comune în preferințele pentru instrumente și metode de informare ale unor categorii de beneficiari*. În : Probl. Inf. și Doc., 21, nr. 1 ian.-mar. 1987, p. 3—11.

5. Atanasiu, P., Teodoru, V., *Aspecte privind pregătirea beneficiarilor informării în învățămîntul superior*. În : Probl. Inf. și Doc., 14, nr. 4 oct.-dec., 1980, p. 198—207.

Biblioteca de uzină și perfecționarea profesională a oamenilor muncii

Dezvoltarea în ritmuri susținute a economiei naționale, introducerea pe scară largă a progresului tehnic în toate ramurile de activitate, schimbările continue ce au loc în producție, solicită în mod obiectiv preocupări susținute pentru pregătirea și perfecționarea continuă a forței de muncă.

La Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, secretarul general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sublinia :

„Ridicarea nivelului pregătirii profesionale și tehnice pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, constituie factorul determinant al dezvoltării economico-sociale, al făuririi cu succes a societății socialiste

multi-lateral dezvoltate și trecerii la edificarea comunismului în România”.

Prin perfecționarea pregătirii profesionale sînt urmărite cîteva obiective : îmbogățirea și sistematizarea cunoștințelor profesionale ; aprofundarea unui anumit domeniu al specialității de bază ; însușirea noilor realizări ale științei, tehnicii și culturii din specialitatea respectivă sau din cele înrudite ; obținerea unei calificări suplimentare pe lângă profesiunea de bază nu mai corespunde cerințelor tehnicii moderne și structurii economiei sau nu mai poate fi exercitată din cauza unor modificări ale capacității de muncă ; însușirea unor metode și procese moderne în domeniul conducerii și organizării științifice a producției și a muncii, precum și al cunoștințelor economice necesare executării sarcinilor de serviciu. În vederea realizării acestor deziderate, organele și organizațiile de sindicat participă la elaborarea unor măsuri pentru pregătirea și perfecționarea profesională a forței de muncă prin diverse forme. Dealtfel, în statutul U.G.S.R., la articolul 2 se prevede că : „Pregătirea și perfecționarea forței de muncă necesare economiei naționale constituie o preocupare de prim ordin a Uniunii Generale a Sindicatelor”.

Asigurînd participarea largă a intelectualității tehnice, conlucrînd cu organizațiile Uniunii Tineretului Comunist la elaborarea și înfăptuirea programelor de pregătire, perfecționare și specializare a cadrelor, a organizării propagandei tehnice, sindicatele sînt direct interesate și răspund alături de conducerea întreprinderilor de buna organizare și desfășurare a acestei activități.

Profilul întreprinderii de tractoare și mașini agricole de la înființarea (1951) și pînă în prezent — a cunoscut o serie de modificări, fiind în concordanță cu etapele de dezvoltare prin care a trecut economia națională.

Dacă în 1951 întreprinderea producea grape, tăvălugi, semănători (produse cu un nivel tehnic scăzut), astăzi ca urmare a indicațiilor date de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu ocazia vizitelor făcute în întreprindere, se produc tractoare de puteri variate, pluguri în 16 variante, mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice și organece, remorci cisternă etc, toate acestea avînd ca obiectiv creșterea aportului industrial la înfăptuirea noii revoluții agrare.

Creșterea nivelului tehnic și calitativ al produselor fabricate în întreprindere a condus la creșterea competitivității pe piața externă, astfel încît produsele noastre sînt solicitate tot mai mult în țări cu prestigiu în fabricarea de tractoare și mașini agricole, ponderea produselor exportate din volumul producției marfă ridicîndu-se la circa 35 la sută.

Aceste rezultate s-au datorat acțiunilor întreprinse an de an de harnicul colectiv de oameni ai muncii, care au reușit prin creșterea capacităților profesionale să asigure un ridicat nivel tehnic și calitativ al produselor.

Instrument al conștiinței socialiste militante, biblioteca sindicală este chemată să participe la cerințele educaționale, în scopul cunoașterii și înțelegerii fenomenelor economico-sociale, pentru a da răspuns științific problemelor ridicate de viață, de evoluția umană.

Activitatea bibliotecilor moderne nu se rezumă la o simplă gestiune și conservare a memoriei scrise a omenirii, ci trebuie să se preocupe de desfășurarea unei intense munci politico-educative de formare a omului nou, obiectiv cuprins în programul ideologic al partidului.

Aceste cerințe de prim ordin certifică menirea responsabilă a bibliotecii sindicale ca organism de reală

creație culturală integrată în Festivalul național „Cin-tarea României”, ca expresie a democratismului activ în amplul forum al cunoașterii.

Făcînd parte integrantă din rețeaua bibliotecilor publice din municipiul Craiova, biblioteca clubului muncitoresc al întreprinderii de tractoare și mașini agricole, constituie o prezență activă în viața oamenilor muncii.

Înțelegînd pe deplin rolul cărții în planul (in)formării, biblioteca noastră și-a propus ca obiectiv principal integrarea activității de popularizare și difuzare a cărții din bibliotecă în primul rînd în procesul de formare profesională a beneficiarilor. Pentru aceasta, colectivul de conducere al bibliotecii, cu sprijinul Comitetului Sindicatului din întreprindere a cules date privitoare la numărul total al oamenilor muncii, structura socio-profesională, evantaiul meseriilor, nivelul de cultură generală, numărul cursanților pe forme de învățămînt politic, numărul cursurilor și al cursanților de la perfecționarea și ridicarea calificării, numărul și numele propagandiștilor și cadrelor tehnice care conduc cursurile precum și tehnica lectoratelor tehnice și cerul de invenții și inovații.

Din analiza acestor date a rezultat că marea majoritate a oamenilor muncii, în special cei tineri, au nevoie de carte social-politică (filozofie, socialism științific, politică internă și externă a partidului și statului nostru) și de carte tehnică de nivel mediu pentru acumularea noilor cunoștințe profesionale.

De asemenea a rezultat că un număr de peste 400 oameni ai muncii își desăvîrșesc pregătirea profesională exclusiv prin studiu individual.

Înarmați cu aceste date, am trecut la analiza modului în care fondul de publicații al bibliotecii împreună cu fondul de publicații tehnice al întreprinderii răspunde cerințelor de lectură.

Constatările nu au fost în măsură să ne mulțumească; astfel dacă biblioteca în ultimii ani și-a îmbunătățit simțitor situația privind achiziționarea de carte social-politică al cărei procent a crescut de la 8 la sută la 19 la sută, dacă în general dispune de literatură beletristică contemporană în suficientă măsură (34 la sută, în ceea ce privește cartea științifică tehnică, deși întrunește o pondere de 41 la sută din fondul celor două biblioteci (biblioteca tehnică are 14.600 volume), nu satisface decât parțial cerințele de lectură impuse de procesul formării profesionale, deoarece numărul titurilor și exemplarelor apărute în ultimii 5 ani este foarte mic, iar structura lor prin comparație cu evantaiul meseriilor nu corespunde. Există în bibliotecă numeroase publicații tehnice din domenii străine de activitatea întreprinderii și lipsesc cu desăvîrșire publicații noi, de nivel mediu, privind domenii de activitate ca: modelărie, rectificarea, danturarea (de altfel, nici nu au fost editate.) Ca urmare, în planul de muncă al celor două biblioteci au fost cuprinse sarcini concrete precum:

— constituirea unui colectiv de sprijin în activitatea de completare a fondului de carte, din care să facă parte propagandiștii și conducătorii cursurilor;

— stabilirea de relații de colaborare în vederea împrumutului cu bibliotecile sindicale din municipiu, cu biblioteca județeană și biblioteca Universității;

— semnalarea cerințelor de literatură tehnică de specialitate către editurile de specialitate cu prilejul diverselor întîlniri cu reprezentanții acestora.

O altă formă de integrare a activității bibliotecii sindicale în procesul de perfecționare a beneficiarilor este activitatea de sistematizare și utilizare a informației prin diverse metode, cum ar fi: folosirea unor foi volante cu titluri de cărți noi apărute, pe care le-am afișat la bibliotecile mobile, rubrica „Știați

că...”, de la gazetele de perete din secțiile de producție, emisiuni la stația de radio-amplificare sub genericul „Ce este nou în bibliotecă”.

Cea mai eficientă formă de integrare a cărții în uzină o constituie apropierea de beneficiar, prin largirea continuă a sistemului de biblioteci mobile. În prezent funcționează 14 asemenea biblioteci, înzestrate cu circa 200 de volume fiecare, provenind de la ambele biblioteci, publicații tehnice avînd conținut specific locului de muncă. Sub genericul „Tribuna bibliotecii sindicale” se desfășoară activitatea de popularizare a cărții după un program de activitate lunar și care cuprinde toate formele specifice muncii cu cartea: expuneri, dezbateri, mese rotunde, expoziții de carte pe teme tehnice și științifice, lansări de volume, întîlniri cu autorii, prezentări de cărți etc. Iată și cîteva exemple: dezbaterile — „Invenții și inovații în domeniul construcțiilor de mașini”; „Economisirea energiei și combustibilului sarcină majoră a fiecărui om ai muncii”; „Indicatorii și normative de eficiență în sistemul mecanismului economico-financiar”; expunerea. „Producția netă în sistemul indicatorilor valorici ai activității întreprinderilor industriale în cadrul mecanismului economico-financiar”; mesele rotunde: „Noi tehnologii în construcția de tractoare”; „Preocupările personalului tehnico-ingineresc de la I.T.M.A. privind reducerea importurilor, asimilarea de produse și tehnologii moderne în lumina Directivelor Congresului al XIII-lea al P.C.R.”; lansarea volumului: „Ghid de sudare, tăiere și lipire” de prof. univ. dr. doc. ing. V. Popovici.

Cu sprijinul universității cultural-științifice am organizat un curs intitulat „Tehnica muncii intelectuale” în cadrul căruia sînt invitați să susțină prelegeri profesori și specialiști din Craiova și București. Una din teme s-a numit „Să învățăm — cum să învățăm”.

Prin toate aceste forme se certifică contribuția acțiunii bibliotecare la realizarea sarcinilor întreprinderii privind introducerea progresului tehnic și calitativ, creșterea productivității muncii, perfecționarea și creșterea calificării forței de muncă, iar la nivelul individual, la afirmarea potențelor creatoare, la devenirea sa ca personalitate multilateral dezvoltată, factori indispensabili ai dezvoltării construcției socialiste și tragerii în viață a istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XIII-lea al Partidului Comunist Român, de Conferința Națională a Partidului.

Nicoleta Doina TALOI
bibliotecar

Integrarea psihologică a cititorilor copii

Pregătirea tineretului în vederea integrării lui psihosociale constituie un obiectiv important al domeniului educativ-cultural, în general, al bibliotecii publice, în particular. Cu cit această pregătire este mai rezultativă, cu atît tinerii cetățeni ai patriei vor adera mai conștient la viitoarele lor roluri sociale, la modelele de comportament convenabile societății în ansamblul ei.

Pornind de la această premisă, pe mine — citva timp lucrător al școlii, iar, în ultima vreme, al bibliotecii — m-a preocupat constant găsirea unor forme și modalități prin intermediul cărora să influențez formarea la copii a unor deprinderi cu caracteristici participative, de colaborare, de interacțiune.

Astfel, am ajuns la ideea de a organiza în bibliotecă noastră o *mini-bibliotecă a copiilor*, cu cărți donate din bibliotecile lor personale, prelucrate biblioteconomic, sub îndrumarea mea, de către ei, cu instrumente de informare concepute și realizate mai elementar, dar științific. Cu concursul conducerii Bibliotecii Municipale „M. Sadoveanu” s-a putut amenaja un modest spațiu destinat viitoarei biblioteci.

Cititorii copii antrenati în acest experiment și care au aderat cu entuziasm la această idee sînt în număr de aprox. 30 și manifestă real interes față de efectuarea diverselor operații și lucrări legate de organizarea bibliotecii lor, pe care au denumit-o „Albatros”. Amintim în acest context că periodic (sîntem după doi ani de activitate) grupul se primește parțial, pentru extinderea funcției lui formative față de cît mai mulți copii, menținîndu-se însă mereu un nucleu de bază, menit să asigure continuitatea și să faciliteze integrarea noilor veniți.

În termeni psihopedagogici, am constituit în bibliotecă noastră un *grup de educație*, ce reprezintă o microgrupare socială, organizată anume pentru a exercita o anumită influență formativă asupra membrilor săi, avînd ca scop atingerea unui țel stabil: *organizarea unei biblioteci pentru copii, de către copii*.

În procesul de organizare a grupului am respectat cîteva cerințe: activitatea grupului să fie direcționată spre un scop bine precizat și înțeles de către toți participanții la acțiune;

— în atingerea scopului să se obțină interdependența funcțională a tuturor subdiviziunilor grupului;

— să se realizeze interacțiunea psihică a membrilor grupului în atingerea scopului propus;

— caracteristica principală a acțiunii să fie constituită de tipul de activitate comună, pe care o desfășoară toți membrii grupului și care este, prin excelență, formativă, de pregătire și dezvoltare a fiecărei personalități;

— activitatea principală să aibă caracter de *învățare*, de inițiere în procesul de organizare a unui instrument de formare umană și informare — bibliotecă;

— structura grupului să fie omogenă din punct de vedere al vârstei, respectiv 11—14 ani.

Metoda prin care ne propunem să realizăm atingerea scopului propus este o metodă de *explorare directă a realității bibliotecare*, accesibilă copiilor și poate fi încadrată, din punct de vedere didactic, în categoria metodelor de *modelare*. Prin intermediul observării libere și independente, metoda folosită capătă caracter activ, formativ și ajută pe membrii grupului să-și însușească noi cunoștințe, noi calități și comportamente, precum: gîndire analitică și sintetică, răbdare, tenacitate, calm, consecvență, spirit experimental și creativ.

Din activitatea desfășurată pînă acum se poate deduce că acțiunea are valoare euristică certă, ea favorizînd achiziționarea de noi cunoștințe, din domeniul istoriei cărții și tiparului, al evoluției bibliotecii de-a lungul veacurilor, al istoriei marilor culturi și civilizații etc. Dacă ne gîndim numai la faptul că pe sub ochii minții copiilor trec sute și în perspectivă mii de cărți, titluri și nume de autori, domenii ale științei și culturii și tot avem motive suficiente să recunoaștem utilitatea aderării copiilor la un asemenea gen de activitate.

Caracterul de modelare al acțiunii constă și în aceea că, dispunînd de modelul ideal — bibliotecă, să-i spunem, „cea mare”, după el modelăm bibliotecă „cea mică”, la o scară redusă, cu un grad însemnat de simplificare, de schematizare, cu aspect de extras și de machetă a bibliotecii de mărime și proporții naturale.

Participînd la acțiunea de re-producere la scară mică a principalelor procese ce au structurat modelul ideal, membrii grupului capătă viziunea din interior a ceea ce reprezintă o bibliotecă, ceea ce nu este puțin.

Din punct de vedere psihopedagogic, experimental la care ne-am angajat are caracter *aplicativ*, deoarece oferă posibilitatea traducerii în practică a cunoștințelor teoretice achiziționate, formînd în același timp și o serie de abilități practice.

După structura sa, experimentul nostru reprezintă un model fizic, concret, intuitiv, întrunind funcții demonstrative, de învățare prin acțiune independentă, ceea ce prezintă o importanță deosebită în formarea omului multilateral dezvoltat.

Ținem să menționăm că acțiunea cunoaște, în general, trei stadii: primul — stadiul de dirijare completă, cînd membrii grupului observă numai operația pe care o realizează bibliotecarul; al doilea stadiu — cel de semi-dirijare, cînd copiii, sub îndrumarea și supravegherea noastră, efectuează singuri operațiile respective; al treilea stadiu — de autodirijare, cînd ei acționează independent, fără ajutor și supraveghere.

Aceste trei stadii implică *exercițiul*, ale cărui valențe psihopedagogice sînt bine cunoscute, pentru a mai fi necesar să insistăm asupra lui.

O întrebare retorică: dispun oare copiii de aceste virște de posibilități psihice și cognitive de a participa cu folos real la realizarea unei asemenea acțiuni? Răspunsul este afirmativ. Suportul psihic și de cunoaștere există. Între vîrștele de 11 și 14 ani, copiii încep să stăpînească asemenea instrumente intelectuale, cum sînt: capacitatea de a formula și combina ipoteze, de a le verifica experimental, de a concluziona, ceea ce îi face apoi să participe în mod util la activități de acest gen.

Deși încă într-o fază de început pentru a ne permite concluzii propriu-zise, fondate pe rezultatele obținute, nutrim convingerea că experimentul întreprins va contribui nu numai la formarea unor buni și atașați prieteni ai bibliotecii din rîndul membrilor grupului „Albatros”, ci și la formarea unor cititori mai avizați, cu reale capacități de a se orienta în instrumentele de informare și în colecțiile bibliotecii.

Rodica COSMANCIUC

Aspect din Biblioteca Școlii generale nr. 7 din Vaslui

Dialog Profesional

RANDAMENT CULTURAL ȘI EVALUARE ÎN ACTIVITATEA BIBLIOTECARĂ

Evaluarea randamentului cultural al bibliotecii județene este, fără îndoială, o problemă complexă, insuficient studiată și în multe privințe părelnică. Înțelegerea unilaterală a r.c., ca efect desprins de cauze, favorizează perpetuarea, confundarea evaluării obiective cu aprecierea mai mult sau mai puțin subiectivă.

Randamentul cultural al bibliotecii județene poate fi evaluat din mai multe perspective, între care remarcăm perspectiva funcțională și perspectiva acțională (socio-ambientală).

Din perspectiva funcțională r.c. poate fi evaluat global, structural și infrastructural, în baza standardelor fundamentale și auxiliare, precum și a indicatorilor absoluți, relativi și specifici.

Evaluarea globală indică starea de funcționalitate a sistemului față de nivelele optime sau medii și față de alte sisteme, în condițiile în care se aplică standardele în mod unitar, se cunosc valorile optime și se limpezește, sub aspect organizatoric, sistemul teritorial al bibliotecii județene.

Evaluarea structurală probează echilibrul sistemului în raport cu sine și cu solicitările mediului, gradul de complexitate funcțională, comunicare a componentelor intra- și inter-sistemice, contribuția sec-

toarelor „ne-publice” la realizarea obiectivelor generale și modul de însușire a indicatorilor tematici. La acest nivel, toate elementele evaluării sînt concrete și exacte, adică statistice, randamentul fiind identic cu eficiența, dar avînd o încărcătură culturală prezumtivă, o incertă interiorizare subiectivă și o convertire valorică fără contur.

Evaluarea infrastructurală reflectă sănătatea celulelor de bază și consistența raporturilor funcționale dintre ele, profesionalitatea și activismul cadrelor, fluenta și mobilitatea mecanismului de informare pe verticală și pe orizontală, ca și gradul de cunoaștere și de tehnicizare a detaliilor.

Evaluarea funcțională în ansamblu constituie prima treaptă de evaluare a r.c., caracterizată prin materialitate și precizie analitică, prin confruntarea scopului cu mijloacele de realizare și a educației procesuale cu cărțile și publicațiile utilizate într-o perioadă dată. Posibilitatea unei astfel de evaluări avantajează biblioteca, după cum limitarea la ea o dezavantajează, cantitatea nefiind omologată consecvent drept calitate. Orice reducere în acest sens înseamnă cantonare în prejudecata specificității absolute a biblioteconomicului și informaționalului și mai ales în prejudecata identității dintre cantitate și calitate în fenomenul lecturii, a neade-

renței la urmărirea efectelor în planul conștiinței și al comportamentului individual și social (de grup). Această perspectivă de evaluare este, înainte de toate, necesară, obiectivă și unanimă, justificînd evoluția în perioade determinate și dezvoltarea (ca practici) progresivă a bibliotecii județene ca entitate funcțională într-un context social concret. Pentru aceasta însă, este nevoie de o metodologie mai nuanțată și mai riguroasă, care să facă posibile avantajele comparației inter-sistemice și ale utilizării procedeelelor moderne de calcul și reprezentare.

Din perspectiva acțională, r.c. poate fi evaluat individual, tematic și global, în funcție de obiectivele educației permanente și specifice: — lărgirea orizontului cunoașterii individuale și de grup, prin transmiterea în flux continuu a informațiilor menite să completeze educația științifică, politico-ideologică, cetățenească, ateistă, comunistă, estetică, tehnologică, precum și educația pentru creație și pentru categorii speciale de beneficiari (părinți, conducători, femei, copii etc.); — dezvoltarea interesului pentru cunoaștere, prin învățarea subiecților cum să învețe și să se auto-educă în mod independent, cum să se intelectualizeze și să-și potențeze capacitatea creatoare; — învățarea indivizilor să transforme sistematic informațiile și cunoștințele în comportamente și în acțiuni sau fapte, prin combinări creatoare care să constituie un pas înainte în fiecare domeniu; — pe scurt, învățarea subiecților să asimileze lumea culturală (valori, relații, instituții, idei, sentimente, reprezentări), să-și dezvolte orizontul cultural interior și să acționeze creator ca agenți culturali de-sine-stătători. Evaluarea în raport cu obiectivul creativității se face din perspectiva R.S.T.,

care definește orice lectură ca o situație tipică de învățare, cuprinzând următoarele tipuri de rapoarte: de cunoaștere, de apreciere și practice; ca o construcție proprie a cititorului, izvorită din interacțiunea modelului său cu acela cuprins în carte și cu acela propus de agentul educator, construcția echivalentă cu creația și cu acțiunea practică, transformatoare, exprimată prin achiziția nouă de „a ști să facă”, adică să adapteze ideile, explicațiile, modelul de cunoaștere și de apreciere la situații concrete, pentru a putea modifica experiența. Înțelesă ca situație de învățare, lectura capătă dimensiunile unui continuum interdisciplinar, a cărui eficiență este determinată de următoarele principii: — asimilarea este cu atât mai mare, cu cât cititorul e mai activ față de conținut; — conținutul să urmărească dezvoltarea capacităților de învățare; — situația de învățare să aibă ca scop final practica; — lectura să fie distribuită pe perioade mari de timp; — lectura intensivă să fie întotdeauna secundată de aplicație care să solicite intens ideile, cunoștințele, trăirile și sentimentele din conținutul ei.

Evaluarea (acțională) individuală, fără a sugera pluralitatea r.c., confirmă calitatea fiecărei acțiuni culturale-educative cu cartea în raport cu scopul urmărit, cu conținutul de idei propus, cu metoda utilizată și cu efectul obținut. Aceasta înseamnă că activitatea cultural-educativă a bibliotecii județene se evaluează în funcție de calitatea fiecărei acțiuni concrete, pentru a cărei relevare se poate utiliza întreaga paletă de tehnici psiho-sociologice.

Evaluarea acțională tematică — sau pe grupe de acțiuni — surprinde structurile activității culturale-educative cu cartea, logica transmiterii și receptării informațiilor despre fenomene sau domenii distincte, caracterul programatic al acestei activități, precum și evoluția instructiv-educativă, specializată, a subiecților.

Evaluarea acțională globală reflectă obiectivele activității culturale-educative cu cartea, caracteristicile participanților, conținutul acțiunilor, efectele situațiilor de învățare asupra deprinderilor și abilităților specifice, precum și compararea randamentului metodelor utilizate.

Evaluarea acțională reprezintă treapta calitativă a evaluării randamentului cultural al bibliotecii județene. Deși pare aidoma cu evaluarea randamentului cultural al celorlalte instituții cultural-educative,

această a doua treaptă este o continuare firească a treptei cantitative, păstrându-și specificitatea în măsura în care cartea constituie conținutul oricărei acțiuni.

Evaluarea r.c. trebuie să țină seama de caracterul participativ al bibliotecii județene la formarea personalității individuale și la constituirea stocului educațional zonal, prin interiorizarea programatică a valorilor culturale încorporate în cărți și în conținutul acțiunilor culturale-educative specifice. Din această cauză, ecuațiile prin care se determină, de regulă, dinamica structurii valorilor indivizilor supuși educației permanente sînt relative

și prin urmare, orientative, atenția principală trebuind îndreptată asupra obiectivelor, conținutului și metodelor activității biblioteconomice.

Randamentul cultural constituie principiul sau criteriul fundamental de organizare a teoriei și practicii biblioteconomice într-un ansamblu unitar de studii aplicative, care să proiecteze biblioteca județeană ca pe un sistem coerent de relații, bazat pe normarea sau tipizarea generalizată a activității culturale-educative cu cartea, în consens cu cerințele social-economice concrete.

Gheorghe PĂTRAȘCU

SISTEMUL INFORMAȚIONAL ÎN PROCESUL DE CONDUCERE A BIBLIOTECII (II)

2.1. INFORMAȚIA BIBLIOTECONOMICĂ

Informația constituie materia primă în activitatea de informare necesară atât în fundamentarea deciziilor, cât și în exercitarea atribuțiilor în sistemul de execuție. Informația este rezultatul colectării și prelucrării datelor și are un conținut semnificativ pentru cel care o utilizează. Ea rezultă din datele înscrise pe purtători materiali și caracterizează starea la momentul respectiv al unui proces, fenomen sau eveniment, ori definesc un obiect. Datele constau din cifre, cuvinte, sintagme, descrieri de operațiuni, simboluri etc.

După conținutul ei, informația poate fi elementară ori complexă, iar după modalitatea de transmitere, orală, scrisă sau audiovizuală.

Informația este elementară atunci cînd precizează un aspect măsurabil cum ar fi prezența la serviciu, numărul de cărți achiziționate, numărul cititorilor înscrși sau frecvența, numărul cărților eliberate spre lectură într-o unitate de timp, numărul informațiilor bibliografice într-un instrument bibliografic sau acordate într-o unitate de timp.

Informația este complexă cînd rezultă din alte informații prelucrate, cum ar fi absențele de la serviciu pe cauze, colecțiile bibliotecii pe structuri tematice, descrierile bibliografice, structura socio-profesio-

nală a cititorilor, structura tematică a documentelor eliberate spre lectură, bibliografiile, planurile tematice și grafice ale activităților de propagandă etc. Ponderele acestor informații este mai mare într-un sistem informațional. Înregistrarea informației se face pe suporturi materiale de regulă imprimate tipizate, pe discuri sau benzi magnetice. Stocarea lor se face în fișiere, registre sau memoria calculatorului.

2.2. Circulația informației

Colectarea, prelucrarea, stocarea și transmiterea de date constituie procesul de circulație a informațiilor.

Informațiile cunosc o circulație conform unor principii general valabile pentru orice unitate, indiferent de dimensiunea ei.

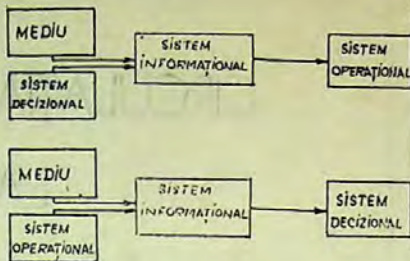
Circulația informațiilor este rațională cînd este continuă și asigură conexiunea inversă, astfel:

- informațiile preluate din mediu și de la sistemul decizional (inclusiv de la sistemele, ierarhic, superioare) și prelucrate de sistemul informațional declanșează acțiunea de execuție în sistemul operațional;

- informațiile preluate din mediu și de la sistemul operațional și prelucrate de sistemul informațional declanșează o suită de decizii în sistemul decizional.

Direcțiile de circulație a informațiilor în cadrul sistemului informațional sînt următoarele:

- verticală;
- a.1. descendente;

PRINCIPIUL CIRCUITULUI INFORMAȚIONAL

a.1.1. externe

— informațiile descendente externe sînt cele care provin de la nivelurile superioare cum ar fi : documente de partid și de stat, cifre de plan și norme, dispoziții, decizii, instrucțiuni de la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Consiliul Popular, Comitetul Județean de Cultură și Educație Socialistă, norme tehnice și metodologice de la Biblioteca Centrală de Stat, informații generale difuzate de mijloacele mass-media ;

a.1.2 interne :

— informațiile descendente interne sînt cele care provin de la sistemul de conducere, cum ar fi : adunarea generală a oamenilor muncii, Consiliul oamenilor muncii, Biroul executiv C.O.M., conducerea operativă, director, șefi serviciu, responsabili de compartimente, responsabili de sectoare), R.O.F., R.O.I., planuri și programe de activitate, instrucțiuni metodologice, dispoziții etc.

a.2. ascendente ;

a.2.1 interne :

— informațiile ascendente interne provin de la sistemul operațional, din documente primare și secundare elaborate, din analiza documentară și statistică, informări, rapoarte, propuneri de planuri și programe de activitate etc.

a.2.2. externe :

— informațiile ascendente externe provin din mediu receptate prin sistemul operațional, cum ar fi : cererile de carte ale cititorilor, cererile bibliografice, propunerile acestora și informații generale transmise de mijloacele mass-media.

b. orizontală, cu dublu sens de circulație :

b.1. externe :

— informații de la structurile producătoare de valori culturale și factori de colaborare cum ar fi : edituri, centre de librării, instituții, organizații, unități socialiste, cititori etc.

b.2. interne :

— informații între compartimentele de activitate, servicii funcțio-

nale, sectoare, persoane cum ar fi : cu privire la documentele intrate și prelucrarea acestora, existența și depozitarea acestora, cererile de lectură ale cititorilor, circulația internă și conservarea documentelor, aplicarea normelor tehnice și metodologice, propaganda și popularizarea documentelor de bibliotecă etc.

c. oblică, cu dublu sens de circulație ; respectiv informații de la un compartiment, serviciu și sector la altul, de la o persoană la alta aparținînd aceluiași sector sau sectoare diferite cum ar fi : aspecte metodologice și tehnice, aplicarea reglementărilor adoptate pentru instituție în unele procese și operațiuni, respectiv indici C.Z.U., descrierea documentelor, evidența circulației interne a documentelor, cotarea și structura de organizare a acestora, circulația restrînsă a unor documente, recondiționarea și conservarea documentelor, finanțarea acțiunilor etc.

Circulația informațiilor pe verticală

I. Informațiile emană de la :

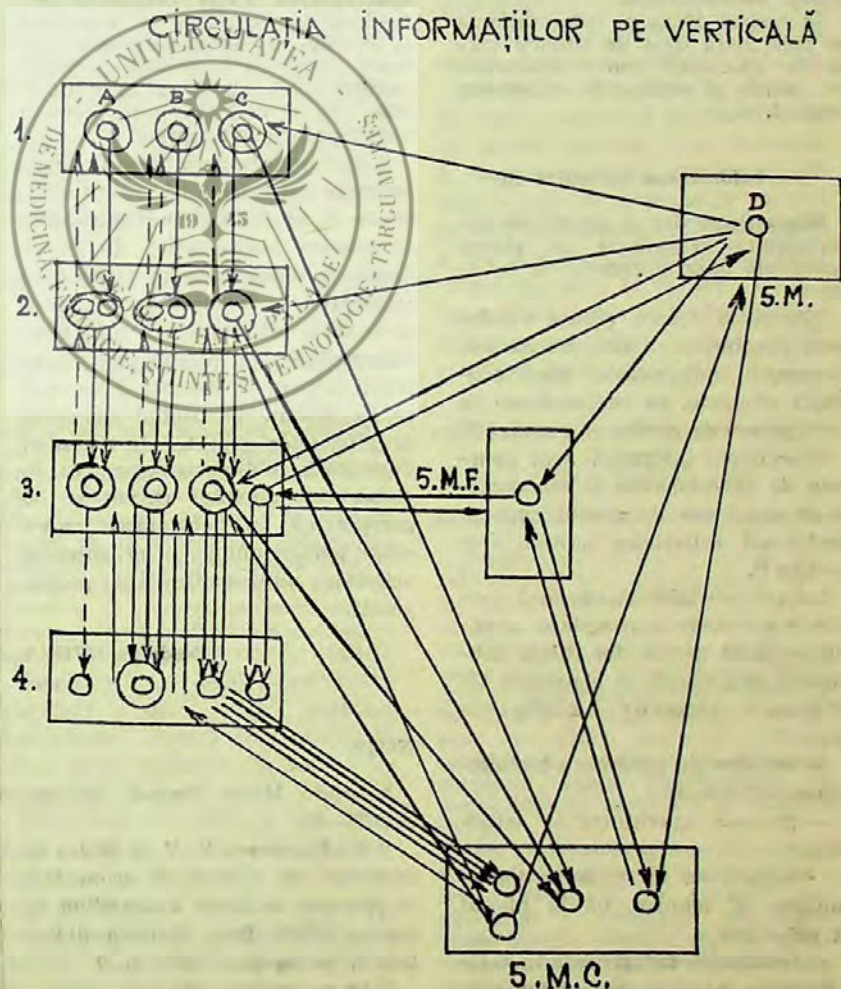
1. Sisteme superioare centrale
2. Sisteme superioare locale
3. Sistemul de conducere al unității
4. Sistemul operațional-bibliotecar
5. MF. Factori de colaborare. Structură producătoare
- 5 M. mass-media
- 5 M.C. Mediu — Cititori

II. Informațiile privesc :

- A. numai conducerea
- B. întregul personal al bibliotecii
- C. personalul și se adresează și cititorilor
- D. Informații generale, se adresează opiniei publice

III. Direcția de circulație a informațiilor :

- descendente
- ascendente

2.2.1. Circuitul informațional

Comportamentul unității este rezultatul acțiunii și reacțiunii, care se transformă ca urmare a unei suite de rutini și decizii, alimentate permanent de date și informații pe un drum în ambele sensuri.

Circulația informațiilor la nivelul unității în ciclu complet, care începe din momentul evenimentului petrecut și până declanșează alt eveniment, constituie circuitul informațional pe unitate, activitate ori proces.

Intrarea documentelor de bibliotecă este o activitate ce constituie un circuit informațional început de intrarea cărților și se încheie cu predarea și depozitarea lor.

2.2.1. O secțiune din circuitul informațional al intrării documentelor în bibliotecă, caracterizată prin precizarea conținutului și destinației informațiilor în circulație, a sensului de mișcare a acestora, a locului de decizie, raportare și emana-re de informații noi, constituie fluxul informațional.

În cadrul fluxului informațional se colectează date pe suport care devin informații pentru cunoaștere, decizie și acțiune în activitatea respectivă.

2.3. Informarea ca activitate

Suma fluxurilor și circuitelor informațiilor organizate ca sistem constituie baza și sursele de informare.

Literatura despre știința conducerii precizează că informarea este elementul indispensabil unei activități eficiente, ea regăsindu-se în orice proces de gândire și practică⁹.

Obiectivele informării sînt generate de evenimentele și fenomenele ce apar sau de modul cum se desfășoară activitatea unității respective¹¹.

Informarea biblioteconomică constituie o activitate complexă al cărei conținut derivă din știința conducerii, organizării și activității bibliotecilor, respectiv biblioteconomie.

Activitatea de informare biblioteconomică vizează:

— procese, operațiuni și activități;

— abateri de la normele de organizare și tehnice, de la planul de activitate;

— rezultatele înregistrate în activitatea cu publicul, completarea și

organizarea colecțiilor și informarea bibliografică;

— documentația în organizarea și perfecționarea conducerii și organizării activității bibliotecii.

a. În categoria proceselor, operațiilor și activităților intră mișcarea întregului potențial al bibliotecii, ce are loc în desfășurarea activității unității. Aceasta începe cu concepția generală a acțiunii și a fiecărei operațiuni în parte, cum ar fi: constituirea, reconstituirea, completarea, evidența și organizarea colecțiilor, informarea bibliografică și instrumentele necesare, serviciile pentru public și condițiile în care se desfășoară, activitățile de propagandă și cultural-educative, finanțarea acțiunii bibliotecii și alele.

b. Abaterile de la norme și plan pot fi de ordin tehnico-organizatoric ca: introducerea de noi activități ordonate sau impuse de evenimente exterioare, defecțiuni de completare a colecțiilor, reducerea sau slaba pregătire a personalului, neasigurarea bazei materiale, defecțiuni în organizarea activității și lucrului în compartimente și sectoare; absența controlului și îndeplinirii sarcinilor și calității lucrărilor etc., și mai ales nerespectarea reglementărilor adoptate.

c. Informarea permanentă asupra acțiunii bibliotecii și rezultatelor poate fi exprimată în cunoașterea și analiza indicatorilor de înzestrare, de circulație, de atragere a populației la lectură, de frecvență și lectură, activitățile de informare bibliografică, de optimizare a acțiunii bibliotecii. Aceasta are o mare importanță în studiul comparat al diferitelor aspecte ale evoluției dezvoltării bibliotecii respective, în elaborarea planului curent și de perspectivă, în dezvoltarea serviciilor pentru public, în organizarea activității bibliografice și de propagandă.

Nedelcu OPREA

NOTE

⁹ Apud: Hidos Cornel. op. cit. pp. 28—35.

¹⁰ Protopopescu V. V. și Stoica D. *Sistemul de informare economică și procesul de luare a deciziilor în întreprinderi*. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1972, p. 9.

¹¹ Idem, pp. 16—17.

CIRCULAȚIA LA „MIHAIL

Fiind în primul rînd un instrument de evidență a împrumuturilor, de raționalizare a acestuia, deci un act gestionar, fișa cărții este, totodată, mai mult decît se știe sau decît se încearcă a ști, un instrument de cunoaștere sociologică, de cercetare biblioteconomică și, prin aceasta, un prețios ghid în proiectarea, conducerea și organizarea activității din Sectorul de relații cu publicul al bibliotecii, respectiv din secțiile de împrumut cu acces liber.

O primă cerință, pentru a-i asigura această multifuncționalitate, este tratarea ei cu rigoare și exactitate, nu doar ca pe un „contract” între bibliotecarul gestionar și cititorul împrumutător, ci și ca pe un adevărat „buletin de identitate al cărții”. Spunem aceasta pentru că nu o dată, în graba muncii, se interzanjează fișele unor cărți diferite și, prin neatenție, pe o anume durată de timp, o carte poate circula pe baza unei alte fișe, denaturîndu-se astfel informația conținută. O altă cerință este ca, o dată epuizată fișa unei cărți, să nu fie înlocuită prin aruncare ci păstrată fie prin atașarea cu clamă sau cu scoci, fie păstrată într-un sertar de lucru, în ordinea cotelor.

Care sînt zonele principale cărora fișa cărții le oferă repere de cunoaștere și care sînt modalitățile, unghiurile de utilizare a informațiilor ce le poartă?

Din punct de vedere al sociologiei lecturii putînd prilejui cercetări documentare, fișa cărții dezvăluie tendințe ale lecturii, zonele de interes, persistența acestuia, fenomenul de modă, nivelul de informare al cititorilor, gradul de cultură și de receptivitate etc. etc., cercetarea putînd să meargă de la domenii (pe baza nivelului de sus al cotei consemnate pe fișă) și pînă la autori

CĂRȚILOR BIBLIOTECA SADOVEANU"

și titluri, prin citirea în întregime a datelor de identitate a cărților. Existența pe fișă, ca element de evidență, a numărului de permis, facilitează, în cazul unor cercetări mai pretențioase, prin corelarea cu datele de pe plicul cititorului, și cunoașterea categoriilor socio-profesionale și de vîrstă la care se manifestă anumite tendințe de interes și de gust. De bună seamă cercetarea poate avea în vedere și doar un singur segment al colecțiilor (un domeniu, o literatură, un curent, un gen literar, o epocă de creație) sau, cînd se urmărește persistența interesului în funcție de modă, de o anumită publicitate sau determinat de efectul manifestărilor de propagandă a cărții întreprinse de bibliotecă, după cum poate considera doar o anumită durată: un an, un semestru, un trimestru, oricum o perioadă suficient de lungă pentru ca lucrarea respectivă să aibă timp să circule. În toate aceste cercetări, informațiile principale vor trebui să fie corelate cu numărul de exemplare și cu durata unui împrumut (chiar dacă relativ, termenul acordat de bibliotecă este singurul ce poate fi considerat în acest sens). De pildă, la un termen de împrumut de o lună, cota optimă de circuite la un exemplar într-un an va fi de 12.

Din asemenea investigații se pot deduce programe fundamentate științific de orientare a lecturii și de propagandă a cărții.

Din punct de vedere bibliotecomic, cercetarea circulației colecțiilor pe baza fișelor de carte poate oferi sugestii pentru modelarea schemei accesului liber la raft, pentru schimbarea poziției unor publicații de pe polițele inferioare pe cele de la nivelul optim pentru privire, experimentele făcute în acest sens dovedindu-și eficiența.

Cercetarea intensității circulației fondurilor, care se realizează per global și pe domenii prin raportare la structura fondului de carte dezvoltată de RMF, poate fi nuanțată prin apel la fișa cărții. Astfel, se poate deduce vîrsta de „îmbătrînire” a publicațiilor în raport cu publicul secției respective, reper esențial în ceea ce privește stabilirea raportului dintre fondul activ și fondul pasiv al secției de împrumut și pentru descongestionarea raftului liber de cărțile cu circulație obiectiv lentă care vor fi transferate în depozitul anexă. Tot pe această bază, pot fi determinate criteriile esențiale după care trebuie orientată achiziția de carte, ca domenii — pentru care s-a evidențiat (sau nu) un interes mai susținut; ca autori, cînd se bucură de audiență la public, și ca titluri; cele cu solicitare mai intensă necesitînd un număr mai mare de exemplare sau urmărirea reeditărilor; după cum la cele lipsite de circulație sau cu o circulație foarte lentă se vor evita eventualele noi achiziții sau se vor urmări transferuri în alte secții sau în alte unități. Cu această din urmă finalitate, deci dezvoltarea colecțiilor și orientarea achizițiilor, am întreprins la Biblioteca „M. Sadoveanu”, Secția de împrumut adulți, sectorul cu profil de beletristică, o cercetare pe baza fișelor de carte, asupra căreia ne-am propus să ne oprim în cele ce urmează.

MOTIVAȚIA CERCETĂRII

S-a pornit de la observația statistică privind ponderea însemnată pe care o deține beletristica și că în planul circulației aprox. 55 la sută aparțin tot acestui domeniu. De asemenea, s-a avut în vedere faptul că 47 la sută din totalul cititorilor ce ne frecventează biblioteca aparțin tineretului în curs de formare — elevi și studenți — interesați, prin natura ineletricării lor de bază, de literatura clasică, română și universală, ca parte esențială a unei culturi generale armonioase, ipoteză confirmată de observațiile empirice la secția de împrumut de profil.

Obiectivul cercetării a fost determinat tocmai de această realitate obiectivă și de întrebarea funcțională ce decurge de aici: cum răspunde secția de împrumut, prin dotarea ei, necesităților de lectură în acest domeniu. Ne-am oprit

asupra unui lot de 100 de autori clasici, români și universali cu una sau mai multe lucrări, în total 160 de titluri. Pentru literatura română, am extins conceptul de „autor clasic” (de altfel, oricum destul de elastic) și asupra unor scriitori dintre cele două războaie și chiar a unor autori contemporani aflați în bibliografia școlară, precum Marin Preda sau Eugen Jebeleanu. Și în ceea ce privește literatura universală s-au considerat și unii autori ai secolului 20 de recunoscută valoare.

Metoda de lucru: S-au selecționat, pe baza observației și a frecvenței cazurilor, autorii cei mai solicitați de către tineretul studios. S-a procedat la însemnarea fișelor de carte cu un semn distinctiv pentru a facilita urmărirea. S-a calculat numărul de exemplare existente din fiecare titlu supus sondajului, element esențial pentru stabilirea cotei reale de interes, ca și pentru calcularea corectă a circulației.

Perioada considerată a fost cea cuprinsă între 3 I 1987 și I XI 1987.

Pe măsura completării lor, fișele de carte, conținînd fiecare cite 23 de poziții, au fost puse deoparte în vederea analizei proiectate. Fișele în curs de completare au fost în mod intenționat neglijate pentru a nu stînjeni circulația lucrărilor respective, deci în tratarea cazurilor trebuie avut în vedere probabilitatea unor împrumuturi suplimentare, între 1 și 22.

CITEVA CONCLUZII

Pornind de la faptul că pe durata anului analizat numărul zilelor lucrătoare s-a cifrat la 302 și că termenul de împrumut acordat de bibliotecă este de 21 de zile, se poate estima că intensitatea optimă a circulației unui volum se situează în jurul a 14 împrumuturi. Acesta este de altfel singurul criteriu obiectiv de evaluare a eficienței colecției supuse împrumutului și elementul de raportare a situației reale.

O primă observație ce se impune este că marea majoritate a titlurilor considerate au înrînit per exemplar o circulație superioară cotei optime evaluate la 14, ajungîndu-se pînă la 30—35 de împrumuturi per exemplar. În spatele

acestei stări de fapt se află o practică a secției în legătură cu lucrările cele mai solicitate, anume scurtaarea timpului de împrumut. Se poate formula și supoziția că cititorii înșiși sub presiunea nevoilor de studiu la c.asă au citit și au restituit unele din lucrările împrumutate cu această finalitate mai repede decât termenul fixat. Trebuie detectat în această situație și riscul ca uzura fizică obiectivă a cărților atât de intens solicitate să fie mai rapidă decât de obicei. O altă observație ce se impune este că interesul publicului cititor față de literatura română este ceva mai mare decât față de literatura universală, poate și în legătură cu nivelul de informare mai bogat în acest plan, poate și determinat de ponderea mai însemnată deținută de aceasta în bibliografia școlară.

Dacă intensitatea circulației per exemplar se situează în genere între limite apropiate la mai toate titlurile — 26—35, doar în mod excepțional scăzând pînă la 18—20 —, diferențele de situație devin foarte evidente cînd intră în calcul și numărul cititorilor care au avut acces la o anumită lucrare. Astfel, scara se întinde între 52 și 600, la cota superioară situîndu-se toate lucrările lui Camil Petrescu, *Moromeții* lui Preda, *Desculț* de Zaharia Stancu și, în imediata vecinătate Teatru de Shakespeare, Molière, Gorki, *Don Quijote* de Cervantes și *Divina Comedie* de Dante, poezii de Goethe, romanele lui Dostoevski etc.

Aici intervine determinant numărul de exemplare per titlu, cu cît sînt mai numeroase acestea, cu atît șansa cititorilor intereseți de a ajunge la o anumită lucrare fiind mai mare. Iată cîteva exemple: *Incercări(ile) filosofice* ale lui Lucian Blaga, existente în 3 exemplare au ajuns doar la 78 de cititori (deși indicele de intensitate a circulației s-a situat la 26 per exemplar). De același autor, volumele de „Poezii” și respectiv de „Teatru”, beneficiînd de 15 pînă la 20 de exemplare, au avut o intensitate a circulației de 23—26 de rotiri per exemplar, dar au satisfăcut cererile a 450 și respectiv 520 de cititori.

Insuficiența exemplarelor se vădește și în cazul unei lucrări precum *Nickolas Nickelby* de Dickens, care, deși cu o intensitate a circulației de 26, neexistînd decât în două exemplare nu a putut ajunge decât la 52 de cititori. E interesant de remarcat în legătură cu acest autor, cum în cazul *Ma-*

rilor speranțe (existentă în 6 exemplare) se ajunge la o circulație de 30 per exemplar, în timp ce *Casa umbrelor*, deținută în 7 ex. nu a circulat decât de 18 ori per exemplar. Dacă în asemenea situații nevoia de suplimentări de exemplare sau de ediții înrudite (prin colectură, anticariat, transfer de la o bibliotecă la alta) este evidentă, sînt și situații — e drept mai puțin numeroase — cînd numărul de exemplare la un titlu nu se justifică.

De bună seamă investigația noastră ne-ar permite și întocmirea unui top al preferințelor, cu ierarhii în multe privințe foarte surprinzătoare, dar nu aceasta a fost rațiunea demersului întreprins, ci cunoașterea posibilităților de satisfacere a unor anume interese de lectură prin serviciul nostru de împrumut și implicit randamentul colecțiilor noastre.

Se poate aprecia că, în linii mari, orientarea achizițiilor în secția de împrumut-adulți s-a dovedit bună, că investiția făcută în cărți își demonstrează oportunitatea. Totodată, trebuie recunoscută incapacitatea secției de a satura nevoia de carte în această direcție, apreciere ce trebuie oricum nuanțată, pînă la cînd odată o bibliotecă cu acces liber nu și va putea permite un număr nelimitat de exemplare din titlurile mult solicitate, și din cauza unor limitie bugetare firești, dar și din cauza capacității obiectiv limitate de expunere la raft liber. De altfel, servind în mod complementar cu bibliotecile de învățămînt nevoile de lectură ale tineretului studios, biblioteca publică nu trebuie să li se substituie, vocația ei rămînd multilateralitatea, tendința spre enciclopedic.

Dacă în unele cazuri suplimentarea numărului de exemplare se impune cu necesitate, în altele, rezolvările pot fi, cu eficiență estimată, și de altă natură. Între acestea: orientarea spre lectura pe loc și educarea deprinderilor de frecventare a sălilor de lectură; alcătuirea unei evidențe centralizate asupra exemplarelor din anumite titluri existente în rețeaua de biblioteci filiale și dirijarea cititorilor și către colecțiile acestora, depistarea textelor de interes care, pe lîngă prezența lor în ediții independente, au fost cuprinse și în volumele de „Opere”, în antologii etc.; în cazul lucrărilor ce nu fac parte din bibliografia școlară obligatorie, se vor face recomandări de scrieri înrudite prin tematică, curent, epocă, stil etc.

Doina GUICA

BIBLIOTECA ÎN SPRIJINUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI POLITICO — IDEOLOGIC

Organizarea informării în domeniul științelor sociale ridică probleme de o anumită dificultate, generate de însăși natura domeniului și anume: longevitatea mai mare a informației, comparativ cu științele exacte și tehnice, diversitatea lingvistică a documentelor primare, caracterul orientat al informației, timpul de lectură mai prelungit.

Sistemul de informare al secției specializate a Bibliotecii Județene Timiș pornește de la ideea că trebuie să satisfacă interesele de informare și documentare ale unor categorii aparte de cititori, majoritatea oameni deja formați, care solicită singuri, conștient și metodic, serviciile, ale căror interese de studiu sînt pe prim plan.

Colaborarea cu toți factorii politico-educationali și mai ales cu Cabinetul județean Timiș pentru activitate ideologică și politico-educativă în cadrul căruia funcționează constituie parte integrantă a amplului proces de organizare a sistemului de informare din cadrul secției.

Ținînd cont de faptul că activitatea de informare trebuie să se sprijine pe o bază documentară corespunzătoare și avînd în vedere că majoritatea beneficiarilor secției sînt cursanți la învățămîntul politico-ideologic, Universitatea politică și de conducere, propagandiști și lectori, punem un accent deosebit în procesul de completare pe achiziționarea cu prioritate și în exemplare suficiente a documentelor de

Biblioteca Centrală
Universitară—București
Sală de lectură

partid și de stat, a cuvintărilor, expunerilor, operelor tovarășului Nicolae Ceaușescu, a rezoluțiilor, directivelor, hotărârilor și plenarelor C.C. al P.C.R., a legilor și decretelor emise de Consiliul de Stat și a hotărârilor Consiliului de Miniștri.

Expunerea publicațiilor în sistemul accesului liber la raft creează condiții speciale pentru îndrumarea individuaală a cititorilor, fondul de referință — organizat tematic și îmbogățit permanent — ocupând un loc important.

Există o relație determinantă între nivelul general de organizare a bibliotecii și eficiența muncii de informare. Punctele-cheie pentru existența unei relații optime sînt completarea și organizarea colecțiilor, dar și a ansamblului de cataloage, de instrumente de informare, pornind de la faptul că un sistem de informare bine organizat trebuie să asigure, în primul rînd, concordanța înțelesurilor, respectiv între întrebare și răspuns. Plecînd de la natura solicitărilor, a fost necesară îmbinarea instrumentelor fixe, tradiționale, cu cele moderne, de mare mobilitate, care să dea un cadru dinamic procesului de informare.

Ca instrumente de informare tradiționale folosim: cataloagele alfabetic pe nume de autori și titluri de anonime, sistematic, de perioade, de planșe și diapozitive, precum și un fișier bibliografic tematic pentru învățămîntul politico-ideologic și Universitatea politică și

de conducere. Evidențiem documentele de partid și de stat, cuvintările, expunerile, opera tovarășului Nicolae Ceaușescu, lucrările de sinteză, precum și consultațiile aparute în perioade.

Datorită masivului de informații în continuă creștere, a distanței dintre masa de documente și timpul liber disponibil, a inadaptabilității limbajului C.Z.U. la progresul rapid al cunoașterii și experienței umane, a trecerii de la informarea în general la informarea de amănunt, instrumentelor tradiționale de informare le-am adăugat și alte forme, moderne, ca indexarea coordonată.

Nu ne-am propus să abordăm aspecte de tehnică a indexării coordonate, vom face doar cîteva referiri la eficiența ei: aplicată fiind în secție din 1978, ne-am orientat ca vocabularul controlat (700 de termeni) să acopere tematica învățămîntului politico-ideologic și a Universității politice și de conducere. Informațiile cuprinse pe fișele document (18 200 de fișe pînă în prezent), metoda în sine au permis realizarea celor 104 teme cuprinse în fișierul tematic pentru învățămîntul politico-ideologic și Universitatea politică și de conducere din perioada 1986—1987 (în două săptămîni), ceea ce ne-a îndreptățit să permanentizăm sistemul, aducînd la zi informația pentru noul an de învățămînt.

Tot cu ajutorul metodei amintite ținem la zi fișierul tematic, realizăm bibliografii signaletice și adnotate,

de recomandare și, mai ales, la cerere (circa 200 pe an), considerînd mai importantă satisfacerea cererii ce ni se adresează, decît întocmirea unor lucrări de necesitate latentă, majoritatea solicitărilor venind din partea lectorilor Cabinețului județean pentru activitate ideologică și politico-educativă, a absolvenților Universității politice și de conducere, a profesorilor de științe sociale și istorie.

Experiența utilizării calculatoarelor electronice în documentare a demonstrat că folosirea indexării coordonate, ca metodă de prelucrare a documentelor, asigură o regăsi-re satisfăcătoare a informațiilor, exhaustiv, într-un timp foarte scurt.

Ne-am propus pentru viitor punerea pe calculator a referințelor bibliografice realizate în sprijinul învățămîntului politico-ideologic și a Universității politice și de conducere, alături de indexarea mai în adîncime a documentelor, tratarea sociologică a activității de informare, propaganda mai susținută a serviciilor oferite.

Printr-o abordare nouă, cu reevaluări și modernizări a întregii problematice, a transferului de informații înțelegem să milităm continuu pentru ca întreaga noastră muncă ancorată în sprijinirea învățămîntului politico-ideologic să contribuie la formarea și educarea omului nou, înzestrat cu pasiunea neistovită a cunoașterii.

Stela RADU-ONU

Agenda

Zilele bibliotecii

A intrat în anul din urmă în practica mai multor bibliotecii organizarea unor „zile” în care activitatea cotidiană curentă, tălmăcită în mii și mii de volume intrate în circuitul lecturii — contribuție esențială la modelarea spirituală a oamenilor muncii, la perfecționarea lor profesională, la dezvoltarea creativității de masă — îmbracă o haină de sărbătoare, aducând în prim planul vieții culturale a localității instituția bibliotecară. O animatie culturală crescută, un program bogat și variat de activități puse în slujba propagandei cărții, a educației multilaterale a beneficiarilor, personalități de marcă ale științei, literaturii și artei invitate în mijlocul cititorilor, o prezență concomitentă în diverse zone de muncă și de viață și, mai ales, caracterul de lucru ce nu e niciodată abandonat în favoarea festivismului — iată notele comune ale manifestărilor desfășurate sub acest generic în toate bibliotecile organizatoare. În fapt, de la o unitate la alta, de la o ediție la alta, se produc nuanțări, se introduc elemente ce le personalizează. Ceea ce vom încerca să sugerăm în legătură cu câteva serii de „zile ale bibliotecii” desfășurate în al doilea semestru al anului, evocând selectiv câteva acțiuni înscrise pe afiș.

La PITEȘTI de pildă, a intrat în tradiție ca, într-o perspectivă dialectică a relațiilor cu publicul, în afară de obișnuitele manifestări expoziționale și cultural-educative, să fie organizate întâlniri de lucru ale bibliotecarilor din județ, menite să le stimuleze inițiativele, să-i mențină într-un permanent dialog profesional. În acest an, le-au fost prilejuite întâlniri-dezbateri cu directorul Bibliotecii Centrale de Stat, Angela Popescu-Bredicani, și cu reprezentanții ai presei de specialitate. Menționăm și o întâlnire pe aspectele informării-documentării

în domeniul pomiculturii — una din dominantele economice ale județului — cu cadre de conducere de la Stațiunea experimentală Mărcăneni. Accentul a fost pus la ultima ediție și pe creșterea capacității bibliotecii de a satisface nevoile de lectură și informare în condițiile dezvoltării socio-economice și urbanistice a municipiului, momentul esențial constituindu-l inaugurarea unei noi filiale în cartierul petrochimicilor.

La PIAȚRA-NEAMȚ, „zilele bibliotecii” au constituit în această toamnă o premieră absolută, fiind organizate cu pasiune, competență și mari ambiții, acoperite deplin cu fapte. „Deschiderea”, la sediul bibliotecii, l-a adus în mijlocul cititorilor pe scriitorul Mircea Radu Iacoban, a prilejuit un recital de versuri unor actori ai Teatrului Târnăvețului și o imagine-invitație la lectură și studiu asupra unor „valori ale culturii românești în colecțiile bibliotecii județene” prin expoziția de carte și discurs organizată „Inchiderea”, cu Valoarea și de schimb de experiență, a fost o sesiune de comunicare cu caracter interjudețean, fiind prezenți oaspeți de la bibliotecii din județele Prahova, Brașov, Sibiu, Mureș, Galați, Bacău, Botoșani, Vaslui și de bună seamă din județul Neamț. Teme interesante, dezvăluind un cîmp larg de preocupări în domeniul cercetării, de la istoria cărții la sociologia lecturii și a bibliotecii și de la biblioteconomia tradițională la viziunea modernă a mediativității. Esențială a apărut preocuparea gazdelor de a-și onora oaspeții cu contribuții locale de tot interesul, prin antrenarea unor tineri lucrători ai bibliotecii în munca de cercetare și de experimentare și prin angajarea în acest dialog profesional a unor beneficiari și colaboratori ai bibliotecii din alte sfere de activitate (munca de partid, arhive, învățământ, publicistică). Între momentele evocate, programul „zilelor” a cuprins, la sediul și în afară, respectiv în filiale, în școli și în întreprinderi, o gamă largă de manifestări, de la expoziții la lansări

de cărți, unele „bisate” la cererea cititorilor.

La CRAIOVA, dintr-un program mozaicat, de o mare diversitate și plin de interes în toate momentele sale, reținem la această a doua ediție, ca fapt inedit, constituirea cercului „Prietenii muzicii”, în colaborare cu Cenaclul compozitorilor din Craiova al Uniunii Compozitorilor din R.S.R. Dintre expozițiile organizate: „150 de ani de tipar craiovean, 1837—1987”. O dominantă a concepției organizatorice, fondată pe ideea unei rețele locale integrate: implicarea bibliotecilor școlare, ale sindicatelor, specializate (dezbaterile „Activitatea de informare desfășurată de bibliotecile publice și specializate în vederea sprijinirii sarcinilor economice” și „Colaborarea dintre bibliotecile din toate rețelele în vederea satisfacerii necesităților de lectură ale tuturor categoriilor socio-profesionale din municipiul Craiova.”) Alt element care personalizează manifestarea craioveană este plasarea ei în aria mai largă a Olteniei, aspect vizibil mai ales cu prilejul sesiunii de comunicări „Bibliotecă, cultură, educație” la care au participat bibliotecari din Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea.

„Zilele Bibliotecii Municipale „Mihail Sadoveanu” din BUCUREȘTI — una dintre inițiativașele acestor sărbători ale cărții și-au conturat de-a lungul edițiilor succesive, un profil bine definit. Astfel, o constantă tematică este cea sadoveniană, în legătură cu titlul emblematic de pe frontispiciu. Alte constante: finalizarea concursului „Cel mai frumos poem al meu”, inițiat de Cenaclul „Nichita Stănescu” al bibliotecii și „Trofeul micului cititor” — decernarea premiilor acordate, pe baza opțiunilor cititorilor copii, scriitorilor și ilustratorilor de carte. Colocviul interbibliotecar „Biblioteca publică — factor de cultură și educație” a confirmat și la această ediție existența la nivelul rețelei publice din Capitală a unui corp de bibliotecari în plin proces de maturizare profesională, angajat în cercetare, experimentare și teoretizare în domeniul biblioteconomic. O inspirată ancorare în actualitatea culturală: acțiunea organizată de Studioul de limbă și literatură română „Marin Preda” al Bibliotecii „Liviu Rebreanu” în colaborare cu Liceul industrial nr. 6: „Morometii” — în viziune cinematografică — un dialog între conștinții criticii literari și principalii realizatori ai ecranizării.

Amintim, în acest context, că în august, la RIMNICU VILCEA, a avut loc — chiar dacă neavînd ca-

acter declarat de „zile ale bibliotecii” — manifestarea tradițională (ediția a XII-a) „Oltul în conștiința românească”, cu care biblioteca a deschis suita de manifestări „Cin-tecele Oltului”. În program: expoziții de cărți, de lucrări tematice editate în județele reprezentate și de cărți poștale ilustrate, momente literar-muzicale și, mai ales, simpozionul cu tema „Chipul tânăr al Oltului oglindit în literatura contemporană”, cu participarea unor invitați — bibliotecari, dar și scriitori, profesori, ziariști — din județele Harghita, Covasna, Sibiu, Brașov, Olt și Teleorman, vădind că acest rîu tutelar pentru spiritualitatea poporului nostru rămîne un liant pentru județele de pe firul Oltului, o nepuizabilă temă de cercetare literar-culturală prin prismă bibliologică.

I.T.

Biblioteca în sprijinul elevilor

Lectura elevilor în bibliotecile publice este un domeniu distinct al procesului informativ-formativ general desfășurat în aceste instituții. El vizează sprijinirea efectivă a procesului de învățămînt, urmîrind în primul rînd parcurgerea a ceea ce numim bibliografia școlară. Bibliotecile școlare nu pot asigura decît o mică parte din lucrările cerute pentru informarea suplimentară a elevilor la toate materiile de învățămînt, de aici rolul important al bibliotecilor publice, îndeosebi al celor județene în coordonarea acestui proces.

Desigur că în mod curent noi „lucrăm” cu elevii, în calitate de solicitanți și beneficiari ai procesului lecturii. Opțiunile lor în cazul bibliografiei școlare sînt ghidate de profesori, îndeosebi pentru disciplinele exacte și tehnice, dar și pentru cele umaniste. Dacă în cazul matematicii, fizicii, chimiei etc. elevii solicită numai culegerile de probleme sau lucrările similare indicate de profesori, pentru literatură română și istorie există tendința de a modifica unele recomandări, aici intervenind mai pregnant opțiunile proprii de lectură, ghidate de informații diverse, unele oferite de sursele de informare ale bibliotecii, altele de recomandări ale colegilor, ca și determinate de lecturile anterioare.

În cadrul ciclului de acțiuni desfășurate sub genericul „Biblioteca în sprijinul elevilor”, Biblioteca

Județeană Suceava și-a propus să răspundă îndeosebi acestor cerințe școlare din capitolul mai vast al lecturii elevilor, utilizînd mijloace de acțiune care să implice relația profesor-elev-bibliotecar. În primul rînd, pentru a da suportul material necesar preocupărilor noastre, în cadrul activității de achiziții, am sporit numărul de exemplare din lucrările cuprinse în bibliografia școlară, îndeosebi cel al culegerilor de probleme de matematică, fizică, chimie, biologie, evident și în funcție de profilul liceelor din municipiu și chiar din județ. Sprijinind pe această cale procesul instructiv din școală, avem în vedere totodată și funcțiile de complementaritate ale bibliotecii publice față de cea școlară, extinderea intereselor de lectură, educarea capacității de orientare independentă în colecții și în instrumentele de informare catalografică și bibliografică.

Formele de activitate utilizate în coordonarea lecturii școlare obligatorii sau indispensabile sînt: colocviile, cu participarea unor clase compacte cu profesorii de specialitate, în cadrul cărora se prezintă aspecte privind afit fondurile disponibile ale bibliotecii, utilizarea mijloacelor de informare, cit mai ales modalitățile de optimizare a lecturii în sală prin utilizarea unor lucrări pentru grupe constituite de elevi, planificarea accesului etc. Sînt utilizate, de asemenea, și procedeele „clasice”, precum prezentările de carte, întîlnirile cu autorii, editorii ș.a. Acțiunile se „încheie” cu un moment de „divertisment” la secția muzicală, modalitate de a le prezenta și această colecție. Referitor la mijloacele de informare, menționăm că în sala de lectură se află impantat un fișier tematic pentru orientarea profesională a elevilor.

O atenție deosebită este acordată cultivării și stimulării lecturii elevilor din clasele mici în cadrul secției pentru copii. Și aici colaborarea cu învățătorii și profesori este foarte necesară. De altfel, această colaborare începe încă de la fixarea temei și titlului acțiunii, bibliotecarul și învățătorul (sau profesorul) stabilesc împreună detaliile manifestării. Numeroase teme au un pronunțat caracter didactic, ele „prefațînd” unele lecții deschise sau speciale cu care cadrul didactic se prezintă la o inspecție pentru grad sau la alte forme de perfecționare profesională.

Cele cîteva aspecte ale activității de îndrumare a lecturii elevilor reflectă, evident, o parte din preocupările noastre în direcția sporirii valențelor formativ-informative ale lecturii publice.

A.C.

CUPRINDEREA POPULAȚIEI ACTIVE DIN SATELE APARTINĂTOARE LA LECTURĂ

Ca instituție cu sarcini metodologice, Biblioteca Județeană Alba urmărește, alături de alte aspecte ale muncii cu cartea în județ, și pe acela al cuprinderii la lectură a populației active din satele aparținătoare.

O abordare directă și concretă a acestei cerințe este realizată afit prin deplasările în județ ale conducerii, a bibliotecarului metodist și a altor specialiști de la Biblioteca Județeană, cit și cu ocazia diferitelor acțiuni organizate la sediul sau pe centre cu participarea bibliotecarilor comunali și școlari.

Pe linia primei modalități de îndrumare, cea a deplasărilor în teren, am urmărit și urmăm măsura în care bibliotecarul comunal este la zi cu situația punctelor de împrumut din satele aparținătoare comunei; periodicitatea stabilită și respectarea ei în împropătarea fondurilor de carte ale acestor puncte din colecțiile bibliotecii comunale; probleme ridicate de recuperarea cărților împrumutate prin aceste puncte; gradul în care biblioteca școlară investită la sate și cu funcții de lectură publică răspunde cererilor de lectură din localitate; măsura în care direcțiunea școlii cunoaște și sprijină această latură a muncii de educație. Tot cu ocazia acestor deplasări, urmărim relația bibliotecă comunală — puncte de împrumut de pe lîngă C.A.P., I.A.S., S.M.A., în ce măsură sînt solicitate lucrări de specialitate oferite de biblioteca comunală; cit reușește biblioteca comunală să răspundă solicitărilor de carte de specialitate.

Cea de-a doua cale — cea a diverselor acțiuni organizate de Biblioteca Județeană la sediul (conșăturile bianuale din lunile ianuarie și septembrie), la CUASC-uri (Unirea, Teiuș, Ighiu) sau sectoare (la sectorul zootehnic Sohodol) și la care am solicitat de fiecare dată participarea bibliotecarilor comunali, școlari, a celor care deservesc punctele de împrumut, a cadrelor de specialitate, vizează și problema lecturii în satele aparținătoare.

Pentru reușita acestor acțiuni, Biblioteca Județeană și-a asigurat de fiecare dată colaborarea Inspectoratului Școlar Județean, colaborare concretizată afit în popularizarea acțiunii pe linia bibliotecilor școlare, cit și în ceea ce privește

comunicările prezentate. În vederea aceluiași reușite, biblioteca a luat legătura cu comitetele comunale de partid din comunele vizitate și cu conducerile CUASC-urilor la nivelul cărora a fost organizată acțiunea. Această colaborare a asigurat comunicări de apreciat din partea specialiștilor prezenți, o mai bună cunoaștere a necesităților de lectură a celor care lucrează în diferite sectoare agricole din județ, precum și stimularea pe mai departe a înfăptuirii sistemate ale specialiștilor cu biblioteca și punctul de împrumut. Pentru lucrările solicitate bibliotecii comunale și nedelimitate de aceasta, bibliotecarul înlesnește obținerea lor prin intermediul împrumutului interbibliotecar, de la bibliotecile orașenești din apropiere sau de la Biblioteca Județeană.

În urma discuțiilor cu bibliotecarii comunali și școlari din satele aparținătoare, a fost depășită în cea mai mare parte teama de a nu se crea probleme în recuperarea cărților oferite spre împrumut prin aceste puncte.

Considerăm că totuși este necesar ca bibliotecile școlare atât de la comune cât și din satele aparținătoare să manifeste mai mult interes pentru lectură nu doar a elevilor ci și a celorlalte categorii ale populației, cu precădere cele active, din localitățile în care funcționează. În acest sens, Biblioteca Județeană va insista în continuare pe lângă Inspectoratul Școlar, pentru ameliorarea situației, și, implicit pentru asigurarea accesului tuturor celor dornici de lectură, la cărțile existente în bibliotecile publice și școlare din raza fiecărei localități.

VALORIFICAREA LITERATURII ȘTIINȚIFICE

Un aspect al muncii cu cartea, căruia Biblioteca Județeană Alba îi acordă toată atenția este valorificarea literaturii științifice și informarea oamenilor muncii din întreprinderi. Pentru o cât mai bună realizare a acestui deziderat, se impune colaborarea bibliotecilor din municipiu și județ, deținătoare ale unor asemenea lucrări. În acest sens, Biblioteca Județeană în colaborare cu Comisia Inginerilor și Tehnicienilor și Consiliul Județean al Sindicatelor antrenează prin acțiuni de genul schimbului de experiență, consfătuiri, colocvii profesionale, bibliotecile tehnico-documentare, sindicale, ale liceelor de specialitate, cele orașenești.

Colaborarea Bibliotecii Județene cu Comisia Inginerilor și Tehnicienilor se concretizează, pe lângă acțiuni de acest gen, și în ajutorul dat pentru stabilirea comenzii de carte tehnică, în popularizarea și valorificarea cărții științifice și tehnice; popularizarea și valorificarea mijloacelor de informare primite de la I.N.I.D. De reținut, aceste acțiuni se integrează în programul de manifestări politico-ideologice al Secției de propagandă a Comitetului Județean al P.C.R. Alba. Printre ultimele acțiuni de acest gen, amintim consfătuirea pe tema „Contribuția cărții tehnice și științifice la pregătirea și perfecționarea calificării profesionale a oamenilor muncii”. Acțiunea a intrat ca participanți bibliotecari de la bibliotecile tehnice, sindicale, județeană și orașenești, comunale, U.J.C.M., Centrul de Bibliotecă, Direcția agricolă, U.J.C.A.P., activiști sindicali și U.T.C., cadre tehnice cu preocupări în domeniul cercetării și al formării profesionale, precum și invitați de la Editura Tehnică.

Biblioteca Județeană și Centrul de Bibliotecă au organizat o interesantă expoziție — „Cartea tehnico-științifică în sprijinul creșterii eficienței economice”, vizitată și apreciată de cei care au participat la consfătuire. Cu ocazia acestei întâlniri au fost prezentate o seamă de comunicări de interes actual: Dezvoltarea intensivă a forțelor de producție, cerința majoră a revoluției științifice și tehnice contemporane; Sarcinile reușite din documentele de partid pentru introducerea progresului tehnic în toate domeniile vieții economico-sociale (Ion Cenar — activist al Secției de propagandă al Comitetului județean al P.C.R.); Căi și mijloace specifice de popularizare a informației științifico-tehnice prin cartea tehnică. Rolul bibliotecii tehnice și sindicale (Ing. Istafie Cubleșan — C.S.P. Ocna Mureș. Ing. Gheorghe Murg — Întreprinderea Mecanică Cugir); Forme utilizate în fundamentarea științifică a achiziției de carte tehnică și asigurarea difuzării ei în rîndul beneficiarilor din întreprindere. (Ing. Walter Miess — C.P.L. Blaj); Cartea agrozootehnică în sprijinul realizării sarcinilor din agricultură pentru înfăptuirea noii revoluții agrare. (Elena Pușcaș — secretar adj. cu propagandă al comunei Galda de Jos); Antrenarea bibliotecilor la popularizarea cărții tehnico-științifice în sprijinul îndeplinirii sarcinilor social-economice. Instrumente și servicii de informare (prof. Eugenia Munteanu — Biblioteca Județeană Alba); Preo-

cuparea Editurii tehnice pentru editarea cărții necesare ridicării pregătirii profesionale a oamenilor muncii (Ing. P. Iordănescu — redactor la Editura Tehnică).

Comunicările prezentate, prezența Editurii Tehnice la această acțiune, schimbul de opinii între participanți și între participanți și reprezentantul editurii au permis un dialog util, necesar între cei care au menirea de a semna și oferi cartea științifică și tehnică, atât de solicitată azi și de cei interesați să o găsească.

Magda CĂRAUS
Biblioteca Județeană Alba

Expoziție de carte

În intervalul 23—30 sep. a.c. Biblioteca Universității din Brașov a găzduit o expoziție de carte academică sovietică, organizată de Editura Academiei R.S.R.

Expoziția a cuprins cărți noi apărute în Editura Academiei de Științe a U.R.S.S. „Nauka”, precum și în Editura Academiei de Științe a U.R.S.S. Gruzine „Mețniereba”, ca urmare a acordurilor existente între Academia R.S.R. și academiile din unele țări socialiste.

Cele 400 de titluri expuse, reprezentând carte tehnică, social-politică și economică, istorie, literatură, lingvistică, etnografie și folclor, arheologie, fizică, chimie, științele naturii, arhitectură, medicină, au fost donate Bibliotecii Universității din Brașov.

La deschiderea expoziției au participat Elena Tihomirova de la Editura „Nauka” din Moscova și Valentina Dzidziguri — redactor șef la Editura „Mețniereba” din Tbilisi și Carol Nyiri — redactor șef și Dicu Boicescu — șef redacție tehnică de la Editura Academiei R.S.R. Au fost de față rectorul Universității din Brașov — conf. dr. ing. Filofteia Negruțiu, Carmen Dobrescu, președinta Comitetului Județean de Cultură și Educație Socialistă Brașov, reprezentanți ai altor instituții de cultură, precum și un numeros public format din cadre didactice de prestigiu din universitatea brașoveană.

Expoziția s-a bucurat de un deosebit interes în rîndurile vizitatorilor, desprins atât din afluența de public, cât și din însemnările făcute în cartea expoziției.

Ing. Doina TOMA

Consultatii

ORGANIZAREA RUBRICILOR AUTORILOR PROLIFICI PERSONALI Utilizarea descrierilor secundare adecvate (II)

Pentru îndeplinirea optimă a funcțiilor catalogului alfabetic sînt necesare pentru fiecare publicație descrieri bibliografice multiple. Un loc important îl ocupă descrierile secundare de autor/titlu uniform atunci cînd există forme variate ale titlului.

În perioada actuală, cînd necesitățile de informare sînt din ce în ce mai mari, cataloagele trebuie să fie organizate cît mai științific pentru a facilita accesul rapid al utilizatorilor și a putea oglindi în același timp realitățile editoriale.

În cele ce urmează vom încerca să exemplificăm categoriile de lucrări care necesită introducerea titlului uniform**, corelînd elementele de descriere a publicațiilor cu cele de organizare a rubricilor în catalog. Aplicarea titlului uniform în procesul de prelucrare se justifică în bibliotecile mari și mijlocii, acolo unde există pe lîngă lucrările curente și fond tradițional, ediții numeroase achiziționate de-a lungul anilor, lucrări în original, traduceri, producție extraeditorială.

1. Ediții succesive ale aceleiași lucrări purtînd titluri diferite în aceeași limbă

- Nedelcu, Florea
— Viața politică în România în preajma instaurării dictaturii regale. Cluj, 1973
- De la Restaurație la Dictatura regală. Din Viața politică a României, 1930—1936. Ediția a 2-a revăzută și adăugită a lucrării Viața politică din România în preajma instaurării dictaturii regale.

Descrierea principală a fiecărei ediții va conține titlul de pe pagina de titlu. În observații va fi menționată legătura cu ediția anterioară sau cu celelalte ediții. La autor/titlul primei ediții se redactează o descriere secundară (complementară).

- Nedelcu, Florea
Viața politică în România în preajma instaurării dictaturii regale.
- De la Restaurație la Dictatura regală.

Din Viața politică a României.
1930—1936. Cluj-Napoca, 1981.

Deși „Expunerea de principii” adoptată la Conferința internațională de Catalogare de la Paris din 1961 se referă la titluri uniforme numai în legătură cu edițiile operelor separate, se poate presupune însă că în toate secțiunile care tratează despre titluri uniforme termenul „operă” (lucrare) a fost conceput să includă și culegerile de opere.

2. Culegeri succesive avînd același conținut apărute cu titluri diferite

- titlu formal indicînd genul literar (romane, poezii, proză etc.) sau opere, scrieri
- titlu general, indicînd una dintre lucrările incluse în culegere

Papadat-Bengescu, Hortensia
— (Roman) Vol. 1—2 [Buc.], 1966
— Fecioarele despletite. — Concert din muzică de Bach. — Drumul ascuns. Buc., 1975.

Volumul reproduce textul ediției în două volume, col. Biblioteca pentru toți, Buc., 1966.

Papadat-Bengescu, Hortensia
[Romane]. Fecioarele despletite. — Concert din muzică de Bach. — Drumul ascuns. Buc., 1975.

5 Dacă ediția de catalogat nu reproduce ediția anterioară, iar textele toate sau numai o parte sînt reproduse după o anumită ediție (cea mai completă, critică) sau după mai multe ediții ale lucrării, legătura cu ediția (edițiile) care a(u) servit drept izvor de documentare va (vor) fi menționată(te) în observațiile din nota descriptivă principală. Descrieri secundare la autor/titlul acestor ediții nu mai sînt necesare.

Popa, Victor Ion
Take, Ianke și Cadîr. Buc., 1972
Text publicat după ediția : Victor Ion Popa. Teatru. Buc., 1958.

3. Ediții reprezentative pentru activitatea unui autor apărute sub titlul uneia dintre lucrări sau denumind genuri literare și care denotă caracteristicile unei apariții de [opere alese]

Negruzzi, Constantin
Păcatele tinerețelor. [Amintiri de junete. — Fragmente istorice. — Neghină și Pălămidă. — Negru pe alb]. Buc., 1977
(autorul a abordat mai multe genuri literare)

Pirandello, Luigi
Teatru. [Șase personaje în căutarea unui autor. — Astă seară se improvizează. — Henric al IV-lea. — Omul cu floarea în gură. — Voluptatea onoarei. — Să îmbrăcăm

pe cei goi. — Liolă. — Colonia cea nouă]. Buc., 1967.

(autorul a abordat un singur gen literar)

În acest caz descrierea principală va conține titlul de pe pagina de titlu; o descriere secundară de genul autor/titlu uniform va consemna titlul formal [operei alese] sau [scrieri alese] stabilit de bibliotecar

Pirandello, Luigi
[Opere alese], Teatru. Buc., 1967

4. Ediții prescurtate cu titlul diferit de titlul original

Cantemir, Dimitrie, domn al Moldovei

— Istoria ieroglifică. Buc., 1973
— Melanholia neasemuitului Inorog. Povestiri exemplare din „Istoria ieroglifică”. Cluj, 1973.

Descrierea principală înregistrează titlul de pe pagina de titlu; sub numele autorului/titlul original, se redactează o descriere secundară pentru ca ediția prescurtată să se întilnească în catalogul alfabetic cu lucrarea în text integral.

Cantemir, Dimitrie, domn al Moldovei
[Istoria ieroglifică]. Melanholia neasemuitului Inorog. Povestiri exemplare din „Istoria ieroglifică”. Cluj, 1973.

5. Traduceri sub diverse titluri

Rostand, Edmond
— Micul vultur. Buc., 1973
— Puiul vulturului. Buc., 1924
— Puiul de vultur. Buc., 1920.

Dacă traduceri succesive ale aceleiași lucrări, într-o aceeași limbă poartă titluri diferite, descrierea principală a fiecăreia dintre ele înregistrează titlul aflat pe pagina de titlu. Pentru a obține asamblarea edițiilor aceleiași lucrări (în cazul de față a tuturor traducerilor), se procedează astfel: în observații se menționează titlul original, iar la autor/titlu uniform se face o descriere secundară. Titlul uniform poate fi: cel al ultimei traduceri, cel mai cunoscut, o parte a titlului care se regăsește cu regularitate în toate variantele, un titlu prescurtat, numele eroului principal. În exemplul de mai sus putem considera titlu uniform, titlul ultimei traduceri.

Rostand, Edmond
[Micul vultur]. Puiul vulturului.
Buc., 1924.
Titlul original în limba franceză.
L'aiglon

Petruța IVAN

*. *Descrierea secundară de autor/titlu uniform are aceeași vedetă de autor ca și descrierea principală, dar se deosebește prin titlu de aceasta. Constituie modalitatea de reunire a tuturor edițiilor, suplimentelor, anexelor, indicilor bibliografici, comentariilor unei lucrări — într-un singur loc în catalog.*

** *Titlul uniform al unei lucrări este titlul care apare cel mai frecvent în edițiile lucrării, în limba originală sau în referințele făcute la acestea de autorități recunoscute. Dacă limba originală nu este întrebunțată în mod obișnuit în catalog, titlul uniform se redă în limba națională a țării.*

COTAREA ȘI ORGANIZAREA COLECȚIILOR ÎN SISTEMUL ACCESULUI LIBER LA RAFT

Sistemul accesului liber la raft al cititorilor la colecțiile de publicații expuse în secțiile de împrumut ale bibliotecilor publice este susceptibil permanent la remanieri și îmbunătățiri datorite complexității subiectelor prezentate de publicații, cit și pentru a putea răspunde exigențelor impuse de această modalitate de servire a cititorilor.

Nu ne propunem să prezentăm problemele generale legate de organizarea și funcționarea sistemului (acestea pot fi urmărite în materialele apărute anterior*), ci doar să facem câteva recomandări legate de Schema de așezare ce o publicăm și anume:

1. Schema are un caracter orientativ, propunându-și doar să realizeze o orientare unitară în așezarea publicațiilor în sălile cu acces liber al cititorilor adulți**. Ea poate fi considerată ca o bază pretabilă de extensii și comprimări, în funcție de situația concretă a colecțiilor din fiecare bibliotecă și în conformitate cu nota specifică a diferitelor biblioteci. Este bine să fie păstrat însă cadrul ei general, sistemul ca atare, menit să permanentizeze o anumită structură în așezarea colecțiilor, structură ce va deveni astfel repede familiară cititorilor care vor dobîndi astfel capacitatea de a se orienta și în alte tipuri de biblioteci care practică accesul liber.

2. În prezentarea grupelor am urmărit o simplificare a așezării și totodată evitarea dispersării prea mari a materialului expus.

3. Schema de așezare urmărește în primul rând grupele mari: Partidul Communist Român, Filozofie, Științe sociale, Științe naturale, Medicină, Tehnică, Lingvistică, Literatură, Istorie etc., subdivizările fiind făcute fără a intra în detalieri de amănunt, considerînd că structura foarte detaliată a unei grupe nu facilitează întotdeauna găsirea rapidă a cărții solicitate, ci o poate îngreua. De altfel, nu trebuie pierdut din vedere nici un moment că nevoilor mai specializate de informare le răspunde catalogul sistematic cu care raftul liber trebuie să se afle în permanentă relație de interacțiune.

4. Pentru codificarea grupelor și subgrupelor s-a apelat la indici de clasificare zecimală preluați din tabelele CZU, acești indici avînd funcția de cote. Indicii de cotă însoțiți de textele privind semnifi-

*. *Vezi, între altele:*

1. Accesul liber la rafturile bibliotecilor. *Teorie și practică*. Buc., 1969. 220 p.
2. Completarea și organizarea colecțiilor de publicații. În: *Consultații de biblioteconomie*. Buc., I.S.I.A.P., 1969, 280 p.
3. Lupu, Atanase. Relațiile cu publicul (VI—VII). Accesul liber la raft. În: *Revista bibliotecilor*, 23, nr., aug. 1970, p. 509—513, nr. 9, sep. 1970, p. 571—574.
4. Biblioteca Centrală de Stat. *Serviciul metodic*. Accesul liber la raft, *Recomandări privind organizarea și funcționarea sistemului*. Buc., 1972. 26 p. + schemă.

cația lor trebuie în mod obligatoriu să fie evidențiată în zona accesului liber prin indicatoare și divizionare de raft. Se recomandă ca schema generală a așezării și circuitul la raftul liber să fie prezentate pe un panou așezat în zona de acces și de primire, facilitând astfel orientarea independentă a cititorului, ceea ce nu anulează rolul de îndrumare al bibliotecarului.

În acest context, trebuie să amintim că de altfel schema nu are un caracter fix și, în funcție de condițiile concrete de spațiu, de organizare a serviciilor de împrumut și de structura colecțiilor expuse, uneori și în funcție de niște cerințe concrete formativ-informative ale comunității deservite, este chiar recomandabil a opera schimbări în succesiunea grupelor, apropieri între grupe înrudite, evidențierea în spații distincte a altora. Uneori acestea pot avea un caracter temporar.

5. În partea stângă a schemei au fost evidențiate indicii de cotă cu caracter cvasigeneral, notele din dreapta, privind detalierea unor grupe în funcție de gradul de reprezentare a domeniului în colecție și de specificul nevoilor de informare, au un caracter facultativ.

SCHEMĂ PENTRU AȘEZAREA SISTEMATIC-ALFABETICĂ A PUBLICAȚIILOR ÎN SĂLILE CU ACCES LIBER AL CITITORILOR

Secții împrumut-adulți

[329.15(498) PARTIDUL COMUNIST ROMÂN]

A. Lucrările secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu

Nota 1. Lucrările vor fi așezate în ordine: a. opere complete, opere alese, culegeri tematice, opere separate (cuvântări, expuneri etc.), scrieri despre viața și activitatea sa

Nota 2. Cuvântările, expunerile etc. tovarășului Nicolae Ceaușescu vor fi așezate în casete pe ani, în ordine invers cronologică.

B. Documente ale partidului

Nota 3. Publicațiile acestei diviziuni vor fi așezate în ordine: a. programe și statute, lucrările congreselor, conferințelor, plenarelor P.C.R.; materialele conferințelor și plenarelor organelor locale județene și municipale etc.

C. Lucrări cu caracter general

Nota 4. Se vor așeza aici lucrări generale despre P.C.R., materialele destinate învățămîntului politic, publicații referitoare la rolul conducător al partidului în viața economico-socială, numai probleme generale (atunci cînd se referă la un domeniu se vor cota și așeza la domeniul respectiv).

Nota 5. Publicațiile privind istoria mișcării muncitorești din România pînă la înființarea P.C.R., precum și cele referitoare la istoria P.C.R. vor fi cotate și așezate la 93(498) Istoria României

329.78(498) Uniunea Tineretului Comunist din România

Nota 6. Se vor grupa aici și lucrările referitoare la UASCR, Organizația de Pionieri și Șoimii Patriei

Nota 7. Lucrările referitoare la situația și problemele copiilor, ado-

lescentilor și tineretului vor fi cotate și așezate la 3—053.2 Copii și 3—053.6 Tineret

[FILOZOFIE. SOCIALISM ȘTIINȚIFIC]

1 Filozofie. Sisteme filozofice

141.82 SOCIALISM ȘTIINȚIFIC. MATERIALISM DIALECTIC ȘI ISTORIC

Nota 8. Sub acest indice se vor grupa:

a. lucrările generale despre socialismul științific și despre materialismul dialectic și istoric;
b. operele complete, operele alese și operele separate ale lui Marx, Engels, Lenin (în ultimele ediții);

159.9 Psihologie

16 Logică. Teoria cunoașterii

17 Etică. Morală

2 Atelism. Mitologii

[ȘTIINȚE SOCIALE]

3-053 Copii. Tineret

— vezi 329.78(498)

30 Teorii și metode în științele sociale

311 Statistică

314 Demografie. Studiul populației

316 Sociologie

32/33(498) Situația politică și economică a Republicii Socialiste România. Edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate

Nota 9. Aici vor fi cotate și așezate: a. publicațiile referitoare la aspectele social-politice și economice ale țării noastre ce au avut loc după 1944, ca de exemplu: problema națională, clasele sociale, alegeri, democrație socialistă, aspectele economice ale agriculturii socialiste, noua revoluție agrară, industrializarea socialistă, dezvoltarea planică a economiei, planuri cincinale, venit național, avuție națională etc.

b. lucrări despre organizațiile de masă și obștești (FDUS, ODUS, Consiliul Național al Femeilor, Consiliul Naționalităților etc.)

Nota 10. Publicațiile referitoare la aspectele social-politice și economice ale țării noastre, ce au avut loc înainte de 1944, se vor cota și așeza la diviziunea 93(498) Istoria României

Nota 11. Nu am considerat utilă o departajare a lucrărilor privind aspectele politice de cele cu caracter economic, ele fiind cel mai adesea abordate în strînsă legătură.

327(498) Politica externă a Republicii Socialiste România

32/33(100) Situația politică și economică internațională

Nota 12. Vor fi grupate aici: a. publicațiile despre organizațiile politice și economice internaționale (Tratatul de la Varșovia, NATO, CAER, CEE etc.) precum și lucrări despre sau ale conferințelor, reuniunilor sau ale altor activități internaționale, care antrenează mai multe state; b. Lucrări referitoare la mișcarea comunistă și muncitorească internațională actuală (con-

sfaturile internaționale ale partidelor comuniste și muncitorești, partidele comuniste și muncitorești din mai multe țări)

32/33 (4/9) Situația politică și economică din diferite țări

Nota 13. Se vor grupa aici și lucrările referitoare la partidele comuniste și muncitorești din diferite țări precum și cele privitoare la organizațiile comuniste, muncitorești și democratice de tineret.

Nota 14. Publicațiile acestei diviziuni se vor așeza fie în ordinea crescândă a indicilor auxiliari de loc, fie în ordinea alfabetică a țărilor.

- 33 Economie politică, Științe economice
- 331 Muncă. Relații de muncă. Organizarea muncii. Sindicate
- 334 Cooperatie. Cooperatie de consum
- 336 Finanțe
- 339 Comerț
- 34 Drept. Jurisprudență

Nota 15. Legislația țării noastre (legi, decrete) se va așeza în casete pe ani, la începutul grupei sau în spații distincte

- 35 Administrație
- 36 Asistență socială. Asigurări
- 37 Învățământ. Educație. Timp liber
- 374 Activitatea cultural-educativă. Educația adulților
- 39 Etnografie. Folclor
- 396 Situația socială și politică a femeii
[5 ȘTIINȚE NATURALE]
- 50 Științe naturale în general. Studiul naturii. Conservarea și protecția naturii
- 51 Matematică
- 52 Astronomie. Cercetarea spațiului. Geodezie
- 53 Fizică
- 54 Chimie. Mineralogie
- 55/56 Geologie. Meteorologie. Paleontologie
- 57 Biologie
- 58 Botanică
- 59 Zoologie

[61 MEDICINĂ]

Nota 16. Pentru bibliotecile cu mult material, această diviziune se poate detalia astfel :

- 61 Medicină
- 611 Anatomie
- 612 Fiziologie
- 613/614 Igienă
- 615 Farmacologie
- 616 Patologie
- 616-053.2 Pediatrie
- 617 Oftalmologie
- 618. Ginecologie. Obstetrică

[6 ȘTIINȚE TEHNICE. INGINERIE]

- 62 Științe tehnice. Inginerie

Nota 17. Subdiviziunile din cadrul acestei grupe se vor dezvolta în funcție de structura colecțiilor și de specificul local, evidențindu-se acele domenii care prin conținutul lor caracterizează dezvoltarea în profil teritorial a zonei, localității etc.

Nota 18. Pentru bibliotecile fără probleme deosebite la această diviziune recomandăm următoarea structurare :

- 620 Incercarea materialelor. Merceologie Centrale energetice

621 Construcții de mașini. Tehnică și industrie nucleară

- 621.3 Electrotehnică
- 622 Industrie minieră
- 624 Construcții civile

Notă

Se vor cota și așeza aici și lucrările referitoare la materialele de construcții

- 625 Căi ferate. Drumuri
- 626/627 Construcții și amenajări hidrotehnice. Canale. Irigații
- 628 Tehnica sanitară. Alimentare cu apă. Iluminat
- 629 Tehnica mijloacelor de transport
- 63 Agricultură. Silvicultură. Zootehnie

Nota 19. Pentru publicațiile care tratează aspectele economice actuale ale agriculturii țării noastre vezi nota 9 ; pentru lucrările privind relațiile agrare înainte de anul 1944 vezi nota 10.

Nota 20. Bibliotecile care dispun de mult material la această grupă îl pot diviza astfel :

- 630 Silvicultură
- 631 Agronomie generală (inclusiv fitopatologie și culturi de câmp)
- 634.1/7 Pomicultură
- 634.8 Viticultură
- 635 Legumicultură. Horticultură
- 636 Zootehnie. Medicină veterinară (inclusiv : apicultură, sericultură, vinătoare, pescuit, piscicultură)
- 64 Economie casnică
- 65 Conducere și organizare în industrie

Nota 21. Se vor grupa aici publicațiile care tratează probleme legate de organizarea industriei, cu excepția industriei cărții și a tiparului, a comerțului, organizarea și exploatarea transporturilor și telecomunicațiilor, tehnica lucrărilor de birou, poștă etc.

Nota 22. Pentru publicațiile referitoare la industria cărții, istoria tiparului, vezi nota

- 66 Industrie chimică
- 663/664 Industrie alimentară
- 669 Metalurgie
- 67/68 Industrii și meserii diverse

Nota 23. La această grupă se va avea grijă ca prin indici de cotă distincți să fie evidențiate publicațiile referitoare la industriile și meseriile locale

- 681.3 Tehnică de calcul. Calculatoare
[7 ARTĂ. MUZICĂ. SPORT]

- 7 Artă, în general
- 71/72 Urbanism. Arhitectură
- 73 Arte plastice

Nota 24. Bibliotecile care dispun de mult material, la această grupă o pot diviza astfel :

- 745/749 Arte decorative. Arte aplicate. Design
- 77 Fotografie
- 778.5 Cinematografie
- 78 Muzică
- 79 Spectacole. Distracții
- 796 Cultură fizică. Sport
[8 LINGVISTICĂ. FILOLOGIE]

- 800 Lucrări generale. Filologie
- 805.90 Limba română
- 802/809 Alte limbi

[859.0 LITERATURA ROMÂNĂ]

859.0.09 Literatură română. Istorie și critică literară

Nota 25. Aici se vor așeza numai lucrările generale privitoare la teoria, istoria și critica literară; pentru monografiile literare destinate unui singur scriitor vezi nota

859.0—822 Literatură română. Antologii

859.0—... Literatură română/pe autori/

Nota 26. Publicațiile se vor așeza în ordinea alfabetică a numelui autorilor, iar în cadrul aceluiasi autor în următoarea ordine: lucrări cu caracter monografic destinate acestuia, opere complete, opere alese, culegeri tematice, opere separate în ordinea alfabetică a titlurilor indiferent de genul literar al publicației.

Nota 27. Traducerile în alte limbi ale unei lucrări se vor intercala imediat după lucrarea în limba română în ordinea crescândă a indicilor auxiliari de limbă.

Nota 28. Operele scriitorilor aparținând naționalităților conlocuitoare din țara noastră vor fi cotate și așezate la grupa (diviziunea) corespunzătoare din cadrul literaturii române (critică literară, antologii, literatură română — pe autori), în ordine alfabetică a autorilor.

82F590 Folclor literar românesc

Nota 29. Celelalte producții populare (artistice, muzicale, geografice etc.) se vor așeza la subiectul respectiv.

[82 LITERATURA UNIVERSALĂ]

82.89 Literatură universală. Istorie și critică literară

Nota 30. Se vor așeza aici lucrările generale de teorie, istorie și critică literară (cele care se referă la o anumită literatură se vor așeza la literatura respectivă); monografiile literare destinate unui singur scriitor vor fi așezate la literatura respectivă, lângă opera scriitorului.

82—822 Literatură universală. Antologii

82 F Folclorul literar al diferitelor popoare

820 Literatură engleză

820(73) Literatură americană

830 Literatură germană

840 Literatură franceză

850 Literatură italiană

860 Literatură spaniolă

87 Literaturi clasice

Nota 31. Fac obiectul acestei grupe literaturile latină, latină medievală, greacă veche, bizantină

877.4 Literatură greacă modernă

882 Literatură rusă și sovietică

884 Literatură polonă

885 Literatură cehă și slovacă

886.1 Literatură sârbă

886.7 Literatură bulgară

894.511 Literatură maghiară

820/899 Alte literaturi

Nota 32. Se vor grupa prin indicele de cotă 820/899, atunci cînd

nu s-au organizat grupe distincte, literaturile țărilor care nu au limbă națională proprie, de ex. canadiană, elvețiană, austriacă, latino-americană etc.

[9 GEOGRAFIE. BIOGRAFII. ISTORIE]

902 Arheologie

91(498) Geografia României

91(1/9) Geografie universală

929 Biografii. Genealogie. Heraldică

Nota 33. Publicațiile din această grupă se vor orîndui astfel:

a. lucrări de geografie universală
b. geografia diferitelor țări și popoare, în ordinea crescîndă a indicilor auxiliari de loc sau în ordinea alfabetică a numelui țării

Nota 34. În această grupă publicațiile se vor orîndui astfel:

a. Biografii colective, în ordinea alfabetică a numelui autorului sau a titlului în cazul lucrărilor anonime;

b. Biografii individuale, în ordinea alfabetică a numelui persoanei biografiate;

c. Publicațiile care tratează probleme de genealogie, heraldică, titluri de noblețe, steaguri

930 Știința istoriei

93(498) Istoria României

93(1/9) Istoria universală

Nota 35. Pentru așezarea lucrărilor din această diviziune vezi comandările de la nota 31

[0 GENERALITĂȚI]

Nota 36. Se vor cota și așeza aici publicațiile referitoare la știință și cultură în general, progres, civilizație, biblioteconomie, istoria scrișului și a cărții documentare, presă, ziaristică etc., inclusiv lucrările referitoare la industria cărții și a tiparului.

Nota 37. Pentru enciclopedii, dicționare, bibliografii, cataloage tipărite ș.a. Vezi nota

[PUBLICAȚII DE REFERINȚĂ]

Nota 38. Fac obiectul acestei grupe enciclopediile, lexicoanele, dicționarele de limbă, pe domenii, bibliografiile generale și tematice, cataloagele de editură, de bibliotecă etc. destinate acestei secții în scopul popularizării lor dar care nu se împrumută la domiciliu. Rafturile în care se vor așeza lucrările de referință vor fi plasate în apropierea mesei de lucru a bibliotecarului cu scopul de a explica solicitatorilor modul de utilizare a acestora.

Nota 39. Dacă există multe publicații de referință acestea pot fi grupate pe următoarele diviziuni:

01 Bibliografii. Cataloage

03 Enciclopedii generale

801.32 = ...Dicționare de limbă

801.32 : 0/9 Dicționare pe domenii

0/9 Alte lucrări de referință din diverse domenii

Elena SABADAC

PREMISE METODOLOGICE ÎN STUDIUL CALITĂȚII LECTURII

Cercetarea lecturii azi se face mai ales din perspectiva efortului de a descifra impactul produs prin noile orizonturi ale revoluției științifice-tehnice, prin schimbările în conținutul muncii și ale preferințelor oamenilor. Ceea ce se țintește, de fapt, este înțelegerea noului conținut al lecturii și stabilirea unei metodologii pentru cunoașterea modificărilor ce intervin în acesta, în cazul grupurilor de cititori.

Identificarea noului conținut al lecturii, dincolo de orice controverse, desemnează, credem, operația prin care un individ sau o colectivitate emite o judecată de apreciere despre noul rol și noile funcții ale lecturii, ca și despre schimbările în centrele de interes cultural. Adică, determinarea valorilor pe care le cuprinde această activitate. Dar identificarea valorii lecturii pentru unul sau altul dintre oamenii muncii presupune formularea sarcinilor sau obiectivelor ce revin lecturii, identificarea criteriilor de analiză și a metodelor adecvate, determinarea gradului de extensie a acesteia, ca și recomandări pentru lecturile viitoare. Efortul vizează, după cum putem observa, aspectele calitative ale lecturii, de fapt, progresul realizat de cititori în cunoaștere, apreciere și acțiune prin practicarea lecturii.

În cazul oricărei lecturi, credem că există cel puțin trei tipuri de obiective — sociale, pedagogice și de loisir. Lectura, deci, este atât un instrument de dezvoltare, de realizare socială cât și unul de educare și instruire. Totodată, ea este și un instrument de potențare a forțelor intelectuale, volitive și afective. Din acest punct de vedere activitatea de propagare a lecturii, de extindere a sferei lecturii la nivel social și individual semnifică o activitate sistemică complexă plecând de la buna cunoaștere a tendințelor epocii.

1. SISTEME DE APRECIERE A CONȚINUTULUI LECTURII

Aprecierea conținutului lecturii și a modificărilor ce intervin azi implică posibilități multiple, din punctul de vedere al zonelor supuse analizei: conținutul, conținutul (informațional, valoric, atitudinal etc.), procesul lecturii și, evident, rezultatele. Oprindu-ne aici doar asupra conținutului, nu se poate să nu arătăm că acesta implică și luarea în considerație a contextului în care se produce lectura, adică a condițiilor în care aceasta se desfășoară, a oportunităților și obstacolelor ce există. Aici avem de-a face mai degrabă cu un fel de diagnoză a problemelor ce

intervin în lectură, a contingentelor și congruențelor ce există.

Aprecierea conținutului informațional cuprinde însă, ca aspecte majore, raportarea ansamblului de idei conținute de textul lecturii la posibilitățile și aspirațiile societății noastre exprimate de organizatorii lecturii și de cele ale cititorului concret. După cum vedem, este vorba și de luarea în considerație a capacităților pertinente necesare, de strategiile de lectură și de realizarea obiectivelor propuse.

Ca sisteme de apreciere a conținutului lecturii și a modificărilor ce intervin, putem utiliza fie unul continuu (după fiecare lectură), încercând să înregistrăm progresul realizat de cititor și pe baza lui să facem un fel de bilanț cu unele concluzii interesante, fie prin cel de diagnostic sau cel formativ. Aprecierea diagnostică intervine în momentul când vrem să știm dacă cititorii noștri au capacitățile necesare pentru a asimila și practica informațiile cuprinse în textele de lectură. Aprecierea (evaluarea) formativă urmărește, la rândul ei, măsura în care se realizează obiectivele instructiv-educative, ca și cele privind capacitățile de receptare și utilizare a informației, accentul fiind pus pe transformarea capacităților, pe formarea de noi structuri de gândire, înțelegere, operaționalizare, aplicație etc.

Evident, aprecierea conținutului lecturii nu se poate face în absența unor criterii, instrumente etc. Mai la îndemână credem că este aprecierea prin categorii simple ordonate — ABCDE. Proprietățile intervalor sînt legate de tranzitivitate pentru că prin definiție A este înaintea lui BCDE, B înaintea lui CDE și după A etc. Dacă vrem să calculăm un indice de tendință a scalei de ordonare atunci putem ajunge la aceasta prin aflarea mediane înțeleasă ca valoare a variabilei ce ocupă mijlocul distribuției diferitelor valori ce sînt cuprinse în ordonare.

2. MODUL DE REFERINȚĂ ÎN APRECIEREA CONȚINUTULUI LECTURII

Una din problemele majore în surprinderea modificărilor lecturii este cea a modelului de referință în funcție de care putem surprinde mișcarea. Construcția modelului de referință este o operație complexă, dar se poate realiza, relativ ușor, pe baza structurii conținutului lecturii. Un element inițial aici poate fi informația necesară (normată) de cuprins (de asimilat). De exemplu, dacă operația cognitivă solicitată de conținutul lecturii este de asimilare a unor date istorice, atunci informația normată este însușirea exactă a acesteia. Desigur că prezentarea acestei informații comportă grade diferite de dificultate pe care modelul de referință e necesar să le cuprindă.

Alt element al sistemului de referință poate fi produsul, transformarea așteptată a se realiza prin lectură. Nivelurile de performanță cuprinse în conținutul lecturii pot fi diferite, deoarece avem un eșantion mare de cititori, cu grade de interese și niveluri de cunoaștere diferite. Totuși, ca elemente comune, oricare ar fi nivelul performanței, putem avea: recepția informației, înțelegerea, aplicarea, analiza, sinteza, și evaluarea acesteia.

Elementul de maximă importanță însă al sistemului de referință este scala de măsură. O dificultate mare aici este punerea în corespondență a conținutului concret dintr-o lectură sau alta și reperatele din scala de măsurare. De regulă, realizarea corespondenței se face prin încercarea modelului de referință, în condiții diferite de lucru și ca atare este dificil de realizat unul universal valabil. De aceea, fiecare bibliotecar ar trebui să-și elaboreze propriul

model de referință, plecând de la contextul, particularitățile și condițiile muncii sale.

Scala de măsurare apare deci ca o scală de comparare pentru a putea ordona informațiile în raport cu calitatea pe care o posedă mai mult sau mai puțin. Prin operații migăloase de analiză se poate obține, credem, următorul model de referință :

Calități	Aspecte	Punctaj
a. Calități formale ale textului	1. Importanța 2. Noutatea 3. Gradul de cuprindere	0 1 2 3 4
b. Calități privind conținutul lecturii	4. Obiectivele urmărite 5. Aria problematică 6. Nivelul de valorizare 7. Nivelul creativității solicitate 8. Precizia informației 9. Concizia 10. Originalitate 11. Gradul de maturitate 12. Proprietăți interne ale expresiilor 13. Proprietăți estetice (linia armonică, agreabilă a lecturii, a discursului) 14. Stilul (facilitatea, exactitatea, stăpânirea limbajului etc.)	
c. Calități privind activitatea cititorului	15. Nivelul de conștientizare 16. Caracterul metodologic 17. Aspirațiile științifice, estetice, comportamentale etc. 18. Nivelul convingerilor 19. Nivelul aderenței afective 20. Deschiderea spre progres	

Desigur, dificultatea temei este evidentă. Ceea ce am prezentat a rezultat din încercarea de a determina practic astfel de elemente în cadrul cercetărilor noastre concrete și prin reflecție asupra posibilităților ce ar exista în acest vast câmp cultural în continuă expansiune. Unora acestea le pot apărea ca lucruri lipsite de importanță. Credem însă că este necesar să știm ce se petrece și în acest domeniu prin care se construiește noua cultură sau se modifică existența socială și umană sub ochii noștri.

dr. Nicolae VINȚANU

Lexic de informatică documentară

G

GENERATIE (*generation ; génération*)

Ansamblu de echipamente electronice sau programe a căror realizare și funcționare se bazează pe aceleași principii.

GENERATOR DE CARACTERE (*character generator ; générateur de caractères*)

Circuit electronic care permite formarea de litere, cifre sau alte semne pe un ecran sau pe o imprimantă.

H

HEXAZECIMAL (*hexadecimal ; hexadécimal*)

Sistem de reprezentare numerică în bază 16 (cifre de la 0 la 9 și litere de la A la F)

I

IMPRIMANTĂ (*printer ; imprimante*)

Echipament care permite obținerea rezultatelor (ieșirile dintr-un calculator) pe hârtie (ieșiri sub formă de liste).

INDEXARE (*indexing ; indexation*)

Tip de analiză a unui document al cărui conținut se exprimă prin descriptorii.

INDICATOR (*indicateur ; indicateur*)

Semn, abreviație sau simbol care precede o anumită informație (cîmp de date) pentru a-i preciza funcția în prelucrările ulterioare.

INTERFAȚĂ (*interface ; interface*)

Dispozitiv care permite comunicarea între două calculatoare (conectarea fizică) sau între două sisteme de programe (convenții de programare).

INTERFAȚĂ UTILIZATOR — modul în care se realizează recepția informației furnizate de un sistem de calcul de către utilizator.

INTEROGARE (*inquire ; en query*)

Formularea unei cereri de regăsire, după diverse criterii, a datelor stocate într-o bancă sau bază de date).

IDENTIFICATOR (*identifiser ; identificateur*)

Semn sau simbol care precede un element de dată pentru a-i preciza semnificația.

INREGISTRARE (*record*)

Grupare de date care poate fi tratată ca o unitate din punct de vedere al prelucrării (de exemplu, descrierea bibliografică a unui document poate reprezenta o înregistrare).

INCARCARE (*loading*)

Operație care presupune transferul informațiilor de pe un suport extern în memoria calculatorului (fie în memoria externă, fie în memoria internă).

L

LIMBAJ DE COMANDĂ (*command language ; langage de commande*)

Ansamblu de ordine prin care se poate cere unui calculator să efectueze o anumită operație (prelucrare).

LIMBAJ INFORMAȚIONAL

Limbaj utilizat pentru indexarea conținutului documentelor.

În categoria limbajelor informaționale intră sistemele de clasificare (CZU, DEMEY etc.) și tezaurele.

LIMBAJ DE PROGRAMARE (*programming language ; langage de programmation*)

Limbaj prestabilit utilizat pentru scrierea programelor pe un calculator (Exemple: COBOL, FORTRAN, BASIC etc.).

LINIE DE TRANSMISIE DE DATE (*data transmission line ; ligne à transmission de données*)

Linie specializată în transmiterea de date. Liniile de transmisie de date asigură legătura între un sistem de calcul și un utilizator.

În capitolul introductiv se face un scurt istoric al C.Z.U., al edițiilor principale, al dezvoltărilor și revizuirilor acesteia, după care ni se prezintă succint și clar principiile și regulile generale de clasificare, foarte utile oricărui utilizator.

Caracterul metodologic și deosebit de practic al lucrării reiese și din intercalarea în cadrul Tabelelor a indicilor vechi anulați cu specificarea prin trimiteri a noilor indici adoptați. Acest lucru dă o imagine clară, explicită a numeroaselor modificări survenite în dezvoltarea C.Z.U. și se dovedește a fi de un real folos în munca de clasificare și mai ales în munca de organizare a cataloagelor sistematice.

De asemenea, caracterul metodologic al lucrării este adâncit și de unele explicații date la anumiți indici pentru o mai bună utilizare și combinare a acestora, ceea ce face ca lucrarea să reprezinte un valoros îndreptar în munca de zi cu zi a clasificatorilor.

Remarcăm grija pentru o traducere corectă, adaptată acolo unde este cazul specificului autohton, acuratețea, claritatea textului, precum și stilul îngrijit, fluent, fără ambiguități.

Modul îngrijit de redactare a tabelelor, grija pentru încadrarea corectă a tuturor indicilor, utilizarea cu mare atenție a trimiterilor, anulațiilor și explicațiilor, denotă meticulozitatea, serupulozitatea, precum și fidelitatea față de modul de prezentare al edițiilor internaționale.

Același lucru îl putem spune și despre Indexul alfabetic, care ordonează circa 6.000 de noțiuni, practic toate noțiunile de bază din tabelele de indici C.Z.U. ale lucrării. Indexul alfabetic, așa cum se și precizează de altfel, este doar un îndreptar, obligatoriu fiind verificarea în tabelele sistematice.

Din păcate trebuie să ne manifestăm dezamăgirea cu privire la forma de multiplicare a tabelor sistematice, atât asupra proastei puneri în pagină, transversal, precum și a caracterelor foarte mici de tipar, citirea indicilor și a textului făcându-se cu destulă greutate.

Trecînd peste această lipsă a editorilor, nu putem decît să salutăm și să apreciem apariția acestei lucrări, lucrare cu un pronunțat caracter practic și metodologic, deosebit de necesară în contextul actual al creșterii rolului bibliotecilor în viața social-economică a țării.

Georgeta CLINCA

Filigranologie românească

Există domenii ale cunoașterii cu spații virane, în așteptarea monumentului care să consolideze și să dea strălucire așezării. Este cazul filigranologiei, disciplină firavă și relativ recentă la noi, așezată acum pe temelie traică de lucrarea lui Al. Mares, *Filigranele hirtie întrebuințate în Țările Române în secolul al XVI-lea* (Editura Academiei R. S. România, 1987, 422 p.), titlu oarecum înșelător, gîndit cu modestie întrucît, atît prin text cit și prin repertoriul de imagini reproduse, volumul se constituie într-un valoros tratat de filigranologie, ștință specială a istoriei care studiază mărcile de hirtie pentru a stabili proveniența, data de fabricare, calitatea și formatul hirtiei. În sfera cercetărilor filigranologice intră, de asemenea, istoricul hirtiei și al fabricilor care o produceau.

Element indispensabil în amplul complex de studiu al scrierilor și tipăriturilor vechi, filigranul vine în sprijinul arhivisticii, bibliologiei, filologiei și paleografiei pentru localizarea, datarea și verificarea autenticității textelor.

Filigranologia s-a contruat ca știință de sine stătătoare la sfîrșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, prin lucrările italianului A. Zonghi și ale germanului E. Kirchner. Printre cei dintîi cercetători care au contribuit la afirmarea filigranologiei ca știință se află și elvețianul Ch. M. Briquet, care a publicat, în 1907, la Paris, monumentală operă *Les Filigranes : Dictionnaire historique des marques du papier*.

Un precursor al filigranologiei românești a fost B. P. Hasdeu, care a inclus 32 de documente vechi românești, împreună cu reproducerea a 23 de filigrane de pe hirtia acestora, în primul volum din *Cuvente den bătrîni* (București, 1878).

Preocupări pentru datarea textelor vechi prin filigrane se întîlnesc și la Gr. G. Tocilescu, I. G. Sbierea, Il. Pușcariu, O. Densusianu, N. Iorga, Gr. Crețu, Șt. Nicolaescu, N. Drăgan, I.-A. Candrea, Al. Rosetti, Șt. Pașca etc. Cercetările s-au intensificat în a doua jumătate a secolului al XX-lea, obținîndu-se rezultate promițătoare, în deosebi prin contribuțiile lui G. Blücher, L. Demény, S. Jakó, G. Nussbächer și Al. Mares. Meritorii sînt, de asemenea, studiile efectuate în acest domeniu de L. Bacăru, P. Binder și O. Guțu.

Prin metode filigranologice au fost identificate și datate *Evangheliul slavo-român* tipărit la Sibiu de Filip Moldoveanu între 1551—

C.Z.U. — Clasificarea zecimală universală. Ediție prescurtată. Vol. I. — Tabele ; vol. II. Index alfabetic. Buc., INID, 1985, 327 p.

Inginerul Alexandru C. Andrian, un pasionat al sistemului internațional de clasificare C.Z.U., prin bunăvoința Institutului Național de Informare și Documentare, care manifestă în ultimii ani un real interes în realizarea unor versiuni în limba română a edițiilor internaționale, — a oferit bibliotecarilor și documentariștilor din țară un valoros instrument de lucru : ediția prescurtată a C.Z.U. în limba română.

Preocupări pentru elaborarea în limba română a unor ediții prescurtate au mai existat, în anul 1938 aparînd prima ediție de acest fel, iar ultima în anul 1959 sub titlul „Clasificarea zecimală pentru biblioteci, servicii de documentare și fișiere individuale de studii”. Desigur, aceste ediții erau mult depășite, atît din punct de vedere al conținutului și numărului de noțiuni cuprinse, cît și al necesității actualizării indicilor conform noilor ediții internaționale. Ele nu mai puteau face față noilor cerințe informaționale, complexității și noutății subiectelor tratate în documentele prelucrate după acest sistem.

Bazată pe o vastă documentație la zi, pe cercetarea și compararea unor ediții internaționale prescurtate, dintre care amintim ediția germană DK, *Deutsche Kurzausgabe*, ediția a 4-a din anul 1973, pe consultarea unor ediții medii sau complete, precum și a edițiilor de completări și modificări ale C.Z.U., apărute pe parcursul mai multor ani, din care ultima este cea apărută în 1981, lucrarea reușește să cuprindă peste 12.000 indici C.Z.U., ceea ce reprezintă circa 1/12 dintr-o ediție completă a Clasificării zecimale universale.

1553 — primul text imprimat în limba română cunoscut pînă acum —, precum și alte scrieri chirilice românești din veacul al XVI-lea.

Cunoscut exeget și editor de tipărituri românești vechi, istoric al începuturilor scrisului în limba română, Al. Mareș dovedește și în lucrarea de față aceeași consecvență acuratețe a informației și impecabilă documentare în conceperea, structurarea și desăvîrșirea operei sale. Menționarea detaliată, în studiul introductiv, a tuturor înaintașilor și contemporanilor săi în acest domeniu, sublinierea strădaniei acestora la înălțarea filigranologiei românești la statut de știință matură, evidențiază probitatea profesională a autorului.

Lucrarea se compune din două părți distincte: I. *Studiu introductiv* și II. *Reproducerea filigranelor*. Prima parte — aceea de text — dezvăluie în realitate o erudită tratare a cercetărilor filigranologice din țara noastră; o incursiune în tehnica filigranului; istoricul primelor mori de hîrtie din țara noastră — localizate în Transilvania, la Brașov, Cluj și Sibiu, în secolul al XVI-lea; studiul asupra circulației hîrtiei în secolul al XVI-lea; studiul asupra circulației hîrtiei în secolul al XVI-lea pe teritoriul țării noastre; posibilitățile de datare a textelor vechi prin examinarea filigranelor.

O notă aparte, prin ineditul conținutului și finalității lucrării, comportă bogăția de reproduceri (1752 de imagini!) ce transformă a doua parte a volumului într-un adevărat corpus de filigrane.

Oportună și originală, impresionînd prin temeinicia informației, lucrarea demonstrează că numai prin analiză științifică se poate confirma sau infirma ipoteticul.

Dimensiunea teoretică a studiului lui Al. Mareș are reverberațiile de ordin practic ale uneltelor atît de necesare celor care investighează istoria cărții românești vechi. Astfel, lucrarea pune la îndemîna specialiștilor — istorici ai cărții, filologi, arhiviști și paleografi — un prețios instrument menit să lărgescă orizontul filigranologiei din țara noastră, deschizînd noi perspective acestei discipline.

Ceea ce a întreprins Al. Mareș, prin modalități riguroase de investigare și valorificare, reprezintă un act de cultură care proiectează filigranologia românească modernă în zona universală a disciplinei.

La seria editărilor științifice de marcă din România s-a adăugat astfel întiul tratat de filigranologie elaborat de un specialist român,

Virgil OLTEANU

AUTOMATIZAREA PROCESELOR INFORMAȚIONALE

PACHETE DE PROGRAME

În stadiul actual al dezvoltării automatizării proceselor informaționale, se remarcă existența unei game foarte largi de pachete de programe — implementate pe calculatoare mari, microcalculatoare, minicalculatoare și calculatoare personale — menite să satisfacă cerințele de prelucrare ale sistemelor deservite, în raport cu funcțiile și atribuțiile pe care acestea le desfășoară.

În general, pe plan mondial software-ul utilizat în SID s-a realizat prin complementarea și adaptarea la nevoile de prelucrare locale a pachetelor de programe specializate în înmagazinarea și regăsirea informațiilor bibliografice și documentare.

Software-ul specific SID asigură în principal următoarele funcțiuni:

a) gestiunea și evidența fondurilor documentare (achiziții, împrumuturi etc.);

b) gestionarea și exploatarea în regim batch și on-line a masivelor de date (pachetele de programe pentru înmagazinarea informației);

c) elaborarea publicațiilor de informare secundară curente și cumulative (semnalări bibliografice și de conținut, fișe de catalog, indexuri cumulative etc.);

d) introducerea, validarea și corecția datelor rezultate ca urmare a prelucrării documentelor primare;

e) asigurarea transferului de date între SID la nivel național și internațional.

În sistemele automatizate integrale, software-ul asigură toate aceste funcțiuni.

În procesul de automatizare a SID pachetele de programe s-au implementat, în general, etapizat în raport cu obiectivele urmărite și resursele disponibile.

În ansamblul său, software-ul de prelucrare funcționează însă unitar, modulele specializate pe funcțiuni (pachetele de programe de funcțiuni) fiind activate și condiționate între ele în conformitate cu cerințele.

a) Gestiunea și evidența fondurilor documentare sînt funcțiuni înțelinite în SID care asigură și accesul la sursele primare, deci care dispun de aceste surse.

Pe plan mondial în toate sistemele de informare de proporții, automatizarea a demarat cu activitățile informaționale în fapt activitățile specifice deservirii informaționale a beneficiarilor.

Odată cu achiziționarea de echipamente și trecerea în exploatare curentă a automatizării proceselor informaționale, procesul de automatizare s-a extins și asupra problemelor de achiziții a fondurilor și de urmărire a împrumuturilor.

Pachetele de programe pentru achiziții s-au dezvoltat puternic după 1970.

Din anul 1981 — anul apariției primului pachet de programe destinat achizițiilor de minicalculatoare — în S.U.A. (elaborate de firma METAMICRO CORPORATION — San Antonio Texas) a urmat o dezvoltare rapidă a acestor pachete de programe.

În prezent, în pachetele de programe dedicate SID existente pe mini —, micro-calculatoare personale sînt implementate module specifice pentru această activitate.

Unul dintre cele mai răspîndite pachete pentru micro- și calculatoarele personale este pachetul „AQUEST”, elaborat de „Control Information Services” — Londra.

Evidența și gestiunea împrumuturilor se realizează fie cu pachete dedicate, fie cu module specializate ale sistemului de stocare și regăsire a datelor (ca în cazul pachetelor „Micro-Questel”, Franța, — „SIBIL”, Elveția, etc.)

b) Din punct de vedere al suportului software, „problema cheie” a SID o reprezintă pachetele de programe pentru înmagazinare și regăsire a informațiilor.

Rezolvarea tehnologică a construcției discurilor de mare capacitate a soluționat problema stocării masivelor de informații în continuă creștere.

Evoluția capacității de memorare a suporturilor magnetice a necesitat și elaborarea unor pachete de programe capabile să asigure performanță gestiunea și regăsirea informațiilor pe suport.

Printre primele beneficiare ale acestor pachete de programe se numără SID.

Gestionarea și exploatarea masivelor de date — în fapt bazele de date ale sistemelor — sînt realizate de pachete de programe specializate care permit:

- gestionarea unui volum foarte mare de date repartizat eventual pe mai multe unități de memorie externă;

- posibilitatea interogării datelor stocate după criterii privind conținutul semantic al acestora;

- posibilitatea de a stoca și gestiona date de lungimi variabile;

- asigurarea siguranței și protecției datelor împotriva acceselor neautorizate și invalide;

- asigurarea posibilităților de reluare în caz de incident, fără pierderea coerenței și validității datelor;

- asigurarea accesului în batch și on-line;

- asigurarea posibilităților de legătură între diversele categorii de date existente în baza de date.

Aceste programe specializate în primul rînd în regăsirea informațiilor sînt modelele principale în software utilizat în SID.

Astfel de pachete de programe sînt utilizate în sisteme de informare și documentare de mari proporții, care dispun de dotări hard corespunzătoare.

Cele mai răspîndite și performante pachete de regăsire a informației se găsesc implementate pe calculatoare mari și minicalculatoare cu performanțe ridicate.

Astfel pe calculatoarele din seria unică SU-1040, SU-1050 SU-1055 etc. utilizate în sisteme de informare din unele țări socialiste funcționează pachetele AIDOS și DIALOG (pentru teletransmisie în rețea).

Sisteme performante pentru înmagazinarea și regăsirea informației sînt implementate și pe minicalculatoare.

În studiile comparative asupra sistemelor de regăsire documentară, primele locuri sînt acordate pachetelor MINISIS* și BASIS.

MINISIS (în exploatare din 1980) este un software de tip SGBD, incluzînd modelele relaționale de organizare și acces la date.

Performanțele și fiabilitatea sa au făcut ca MINISIS să fie utilizat în multe SID, dintre care cităm: Biroul Internațional al Muncii, Liga Arabă, Institutul de informare în științe sociale — Moscova, Senatul Francez, Comisia Economică pentru Africa — Addis-Abeba, Bibliotecile universitare din Beijing și Shanhai etc.

Cea mai complexă aplicare a MINISIS este realizată în biblioteca Biroului Internațional al Muncii. Practic, toate funcțiunile bibliotecii sînt asigurate prin MINISIS și dezvoltările locale aduse pachetului:

* MINISIS derivă din pachetul ISIS, dezvoltat pe IBM. Sub egida UNESCO — Centre des Recherches et Développement — Canada — a implementat ISIS pe minicalculatorul HEWLETT — PACKARD 3000 sub denumirea de CDS/ISIS. MINISIS este operațional și pe minicalculatorul PDP 11/74.

- achiziții, împrumuturi;
- catalogare (indexarea documentelor) asistată de calculator după regulile UNISIST (modulul asigură și introducerea directă a datelor);
- regăsirea documentelor (după titlu, subiect, limbă etc.);
- diseminări selective de informații;
- elaborarea catalogelor de bibliotecă pe microfise (COM);
- gestiunea trilingvă (engleză, franceză, spaniolă) a tezaurului;
- elaborarea buletinului de informare lunar (International Labour Documentation);
- asigurarea circulației periodice în cadrul instituției;
- asigurarea schimburilor de informații ale bazei de date, LABORDOC (schimbul se realizează pe bandă magnetică conform ISO-2709).

Pachetul BASIS (Battel's Automated Search Information System) realizat pe DEC VAX 11/780) operațional și pe sistemele mari IBM, CDC, DEC și Univac) lucrează în mod interactiv și on-line pentru stocarea și regăsirea informației. Sistemul orientat către utilizator, permite căutări pe text, pe subiect, sortări on-line, gestiune de tezaure.

Sisteme de gestiune și regăsire a datelor sînt implementate și pe mi-

crocalculatoare și calculatoare personale. Se apreciază că în prezent, fără a fi dedicate SID, dar apte de a fi utilizate sînt disponibile pe microcalculatoare și calculatoare personale peste 70 de pachete de programe pentru gestiunea datelor.

Pachetele de programe specializate în regăsirea informației asigură și funcțiuni multiple, transparente utilizatorului, privind gestiunea tezaurelor folosite la indexarea și regăsirea documentelor. Funcțiile standard ale pachetelor permit editarea alfabetică și ierarhică a termenilor din tezaur pentru asigurarea posibilității de corectare și completare a acestuia.

Preocupările actuale — generate în special de necesitatea implicării SID în circuitul informațional mondial — se îndreaptă spre constituirea unor pachete de programe care să permită gestionarea tezaurelor multilingve și evident, cu posibilități de indexare simultană în limbile alese.

Sub egida UNESCO — s-a elaborat un tezaur SPINES (Système international d'échange d'informations sur la science et la technologie pour l'élaboration des politiques, de management et de développement) în limbile engleză și franceză, tezaur ce poate fi utilizat pe calculatoarele IBM sub pachetul de program CDS-ISIS.

Accesul la baza de date CERNET este posibil prin intermediul unui tezaur în limbile franceză, engleză, germană și spaniolă.

Programul SABIR de gestiune al tezaurului permite extinderea pînă la utilizarea a 9 limbi diferite. Programul este implementat pe calculatorul IBM 370/168 de la C.N.R.S. și este accesibil prin rețeaua TELESYSTEMES-QUESTEL.

În domeniul industriei textile, baza de date TITUS, constituită în Franța poate fi interogată prin versiunile franceză, germană și spaniolă ale tezaurului utilizat.

O atenție deosebită se acordă utilizării în SID a acelor pachete de regăsire care permit un dialog facil om-mașină, în fapt, interfața-utilizator.

Studii special efectuate au condus la stabilirea unor criterii de bază în ceea ce privește aprecierea gradului de „umanizare” al unui sistem de regăsire și anume:

- utilizarea terminalelor în regim de multiprogramare local sau la distanță;
- utilizarea unor limbaje evolute de definire/regăsire a datelor (limbaje neproceduale, de generația a IV-a);
- eliminarea din dialogul om-mașină a noțiunilor informatice

specifice și înlocuirea acestora cu noțiuni simbolice ușor de înțeles;

- eliminarea limbajelor de comandă prin utilizarea tastei programabile, a meniurilor ierarhizate și a ecranelor suprapuse. Un astfel de pachet de programe este realizat de firma „Siemens“.

Pachetul „Sesam-Drive“ (Data processing for relational and end user problems) folosește tehnica VHLL (Very — High — Level — Language) — program din generația a IV-a — și permite beneficiarilor să solicite rapid și simplu datele necesare, fără a avea cunoștințe informatice. Dialogul om-mașină este dirijat, iar cererile sint formulate într-un limbaj cu sintaxă SQL (Structures Query Language).

Aceeași preocupare de facilitare a dialogului om-mașină se regăsește în pachetele de programe folosite în cazul interconectării la distanță a calculatoarelor.

Calculatoarele interconectate ale CAS-Columbus și FIZ Karlsruhe folosesc aceeași interfață-utilizator pentru accesul la bazele de date.

Tendința este ca și pachetele de programe implementate pe minicalculatoare să fie dezvoltate în sensul facilitării dialogului om-mașină.

Astfel, pachetele de programe MINTTU (Information Storage and Retrieval System) și CAIRS (Computer Assisted Information Retrieval System) implementate pe minicalculatoare DEC PDP 11/34-35 permit regăsirea informației într-un limbaj apropiat de cel natural.

Unul dintre beneficiarii cei mai interesați în achiziționarea software-ului pentru prelucrări de texte sînt SID.

Implementate cu precădere pe microcalculatoare și calculatoare personale aceste programe au ușurat substanțial activitatea personalului SID agreat în prelucrarea documentelor primare.

Cea mai mare parte a calculatoarelor personale disponibile pe piață (IMB-PC, WANG-PC, APPLE, SINCLAIR QL, etc.) la prețuri foarte accesibile au implementate pachete de programe pentru prelucrarea textelor care permit reprezentarea indicilor, exponenților, simbolurilor matematice etc.

c) Elaborarea publicațiilor secundare de informare se realizează prin două tipuri de pachete de programe:

(1) Pachete de programe care asigură elaborarea publicațiilor pornind de la informațiile stocate pe banda magnetică (imediat după prelucrarea documentelor). Aceste ti-

puri de programe sînt utilizate, în general, în acel SID care nu dispune de configurații de calcul care să le permită construirea și interogarea în regim on-line a fondurilor de date și în care introducerea și validarea datelor sînt operații efectuate pe echipamente specifice.

(2) Pachete de programe care asigură elaborarea publicațiilor pe baza informațiilor stocate deja în bazele de date. Aceste tipuri de programe se utilizează de regulă în acele sisteme în care informațiile se introduc direct în bazele de date prin intermediul modulelor specializate ale pachetelor de programe pentru înmagazinarea și regăsirea informațiilor.

De remarcat că utilizarea unui tip sau altul de pachete de programe depinde în mare măsură de structura publicației secundare de informare (modul de prezentare al datelor referitoare la un document, modul de aranjare a informațiilor — organizare pe subiect, clasificare, teme etc. — tipurile de indexuri asociate fiecărei publicații).

În mod curent, publicațiile de interes deosebit — în special bibliografiile naționale — care sînt difuzate în afara teritoriilor naționale și în cadrul cărora se respectă reguli stabilite la nivel internațional pentru descrierea documentelor sînt elaborate de pachete de programe specializate.

În cazul publicațiilor destinate unei arii restrinse de beneficiari și unde este importantă viteza de difuzare a informației se acordă mai puțin interes formei de prezentare. Ca urmare, se utilizează pachete de programe performante din punct de vedere al vitezei de prelucrare a datelor, acoperind zone de introducere-date pînă la editare pe microforme.

Tendința actuală este ca pentru elaborarea publicațiilor să fie utilizate pachete de programe parametrizate, care să permită elaborarea acestora în funcție de categoria de beneficiari a căreia îi sînt destinate.

d) Pachetele de programe utilizate pentru introducerea (și validarea) datelor în SID sînt de două categorii:

(1) pachete de programe cu funcționare independentă implementate pe echipamente dedicate introducerii datelor;

(2) pachete de programe constituite în module specializate în cadrul software-ului de înmagazinare și regăsire a informației.

Indiferent de categoria din care fac parte, aceste pachete de programe trebuie să permită lucru interactiv și să aibă dezvoltate faci-

lități de tratare a cîmpurilor alfabetică de lungimi variabile, nedefinite a priori (lungimi de la cîteva caractere la cîteva sute de caractere, inserare, ștergere, concatenare de cîmpuri și caractere).

În general, pachetele de programe dedicate activităților de informare și documentare implementate pe microcalculatoare, minicalculatoare și calculatoare personale dispun de module specializate pentru introducerea datelor (de exemplu, pachetele MINISIS, BASIC, CAIRS, MINTTU) care satisfac cerințele enumerate mai sus.

În prezent, tendința este ca în cazurile SID care au configurații de calcul descentralizate pachetele de programe pentru introducerea datelor să fie implementate pe posturi de lucru amplasate în zona de producere a informațiilor (serviciile specializate în prelucrarea documentelor). Înmagazinarea datelor se realizează local pe suporturi externe, iar transmiterea lor către sistemul de prelucrare se efectuează fie prin rețea de teletransmisie (acolo unde aceasta există), fie off-line (transmiterea propriu-zisă a suportului).

e) Pachetele de programe utilizate pentru schimburile de informații se grupează în două categorii:

(1) Pachete de programe utilizate în codul transmisiei de date prin rețelele de teletransmisie.

Aceste programe sînt programe specifice sistemelor de operare care asigură însă și interfața cu sistemele de gestiune a bazelor de date. Astfel de pachete sînt implementate pe configurațiile de calcul ale SID care participă la schimburile de date prin rețele de teletransmisie.

(2) Pachete de programe utilizate pentru schimburi de date pe suport magnetic (bandă magnetică).

Aceste programe reprezintă în fapt programe de conversie între structurile de date folosite în SID emițător/receptor și structurile de date convenite la schimb.

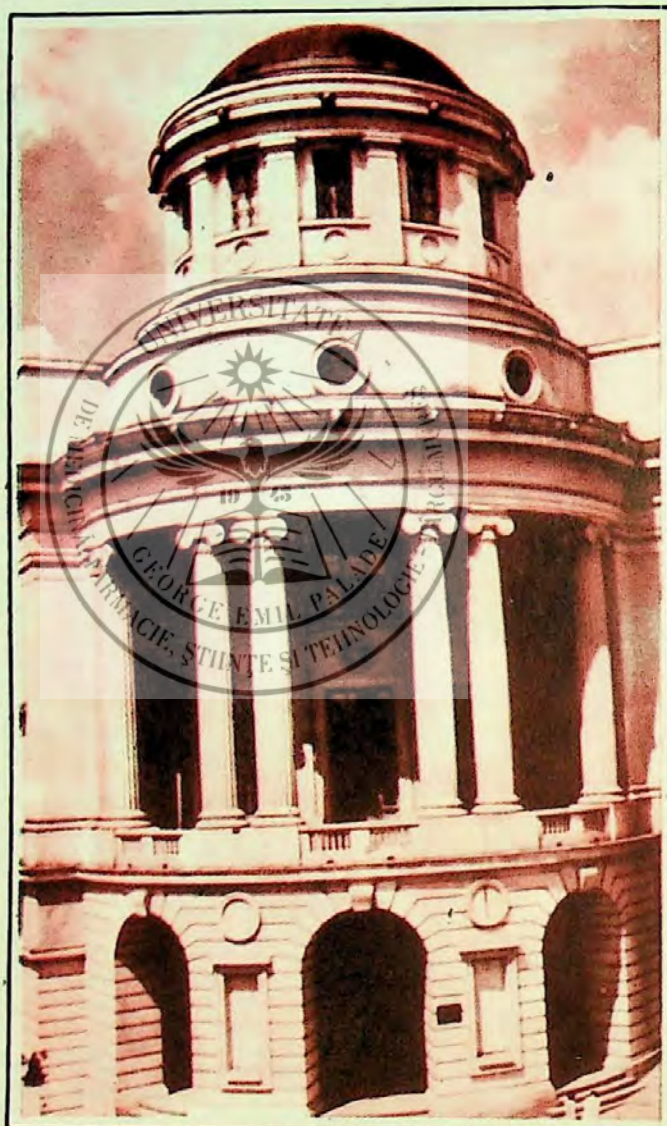
În prezent tendința este ca aceste pachete de programe să fie realizate parametrizat și modular, astfel încît oricare ar fi structura datelor la schimb să poată fi utilizat același program.

Date fiind preocupările la nivel internațional pentru compatibilizarea SID și implicit a formatelor de date pentru schimburile de informații, se poate aștepta constituirea unor astfel de pachete de programe general utilizabile și portabile (implementabile pe orice tip de calculator) care să facă parte din pachetele de programe dedicate informării și documentării.

biblioteca

Coperta I
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARA
CLUJ-NAPOCA

Coperta a IV-a
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARA
IASI

biblioteca

biblioteca

biblioteca

Prețul: 5 lei exemplarul